

Kombinerad försäkring för Församling/Förening

Innehåll

Information om försäkringsbrev och villkor	5
I Egendomsförsäkring	8
Vem försäkringen gäller för.....	8
När försäkringen gäller	8
Var försäkringen gäller.....	8
Försäkrat intresse	8
Försäkrad egendom – objekttyper	8
Försäkrad egendom.....	11
Försäkringsform.....	12
Försäkringsbelopp.....	12
Självrisker	14
Skadehändelser	14
Säkerhetsföreskrifter	18
Åtgärder i samband med skada	24
Skadevärderingsregler.....	25
Skadeersättningsregler	30
II Avbrotts, extrakostnads- och hyresförlustförsäkring	32
Vem försäkringen gäller för.....	32
När försäkringen gäller	32
Var försäkringen gäller.....	32
Försäkrat intresse	32
Försäkringsbelopp – Högsta ersättning	33
Karens och självrisk	33
Försäkrade skadehändelser	34
Säkerhetsföreskrifter.....	34
Åtgärder i samband med skada	35
Skadevärderingsregler.....	35
Skadeersättningsregler	36
III Ansvarsförsäkring	38
Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.....	38
När försäkringen gäller	38
Var försäkringen gäller.....	38
Vad försäkringen gäller för.....	38
Undantag – begränsningar.....	39
Försäkringsbelopp - Högsta ersättning.....	41
Självrisk	42
Åtgärder i samband med skada	43
Skadeersättningsregler	44
IV Ansvarsförsäkring för styrelse	45
Vem försäkringen gäller för.....	45
När försäkringen gäller	45
Var försäkringen gäller	45
Vad försäkringen gäller för.....	45
Undantag – begränsningar.....	46
Försäkringsbelopp – Högsta ersättning	47
Självrisk	47
Åtgärder i samband med skada	47
Skadeersättningsregler	48

V Rättsskyddsförsäkring	49
A. Tvistemål.....	49
B. Skattemål.....	51
D. Gemensamma bestämmelser.....	51
VI Förmögenhetsbrottsförsäkring	53
Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.....	53
När försäkringen gäller.....	53
Var försäkringen gäller.....	53
Vad försäkringen gäller för.....	53
Undantag – begränsningar.....	54
Försäkringsbelopp – Högsta ersättning.....	55
Självrisk.....	55
Säkerhetsföreskrifter.....	55
Åtgärder i samband med skada.....	55
Skadevärderingsregler.....	56
Skadeersättningsregler.....	57
VII Skadeståndsgarantiförsäkring	58
Vad försäkringen gäller för.....	58
Försäkringsbelopp – Högsta ersättning.....	58
Självrisk.....	58
VIII Cistern- och oljeskada	59
A. Cisternförsäkring.....	59
B. Oljeskada avseende försäkringstagarens och tredje mans egendom.....	60
C. Gemensamma bestämmelser för cistern- och oljeskada.....	61
IX Överfallsförsäkring	62
Vem försäkringen gäller för.....	62
När försäkringen gäller.....	62
Var försäkringen gäller.....	62
Vad försäkringen gäller för.....	62
Undantag.....	62
Aktsamhetskrav.....	62
Försäkringsbelopp – Högsta ersättning.....	62
Självrisk.....	64
Åtgärder i samband med skada.....	64
Tidpunkt för betalning av ersättning och räntebestämmelser.....	64
XI Krisförsäkring	65
Vem försäkringen gäller för.....	65
När försäkringen gäller.....	65
Var försäkringen gäller.....	65
Vad försäkringen gäller för.....	65
Vad försäkringen omfattar.....	65
Undantag.....	65
Självrisk.....	65
Åtgärder i samband med skada.....	65

XII Olycksfallsförsäkring	66
Ersättningsbelopp.....	66
Förklaringar av viktiga begrepp	66
Vem försäkringen gäller för.....	66
När försäkringen gäller	67
Var försäkringen gäller	67
Vad försäkringen gäller för	67
Undantag.....	67
Ersättning för kostnader.....	68
Ersättning för invaliditet vid olycksfallsskada	69
Ersättning vid dödsfall	71
Åtgärder för utbetalning av ersättning.....	71
Samordning.....	72
Skatteregler	72
Övriga begränsningar.....	72
Resesjuk.....	72
Högsta ersättning.....	73
Vad försäkringen inte omfattar	73
Åtgärder vid skada och skadereglerings-bestämmelser	73
Självrisk	74
X Allmänna avtalsbestämmelser	75
Försäkringstiden med mera.....	75
Premiebetalning	75
Rätt att säga upp försäkringsavtalet under försäkringstiden.....	76
Upplyningsplikt och andra förpliktelser	77
Försäkringsförmedlare	78
Återkrav	79
Dubbelförsäkring	79
Tvist om värdering	79
Undantag – allmänna.....	79
Preskription med mera	80
Gemensamt skadeanmälningsregister	80
Personuppgiftslagen (PUL).....	80
Försäkringsavtalslagen med mera.....	80

Information om försäkringsbrev och villkor

Detta försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan försäkringstagaren och Folksam. Försäkringsgivare är Folksam ömsesidig sakförsäkring, organisationsnummer 502006-1619, i fortsättningen kallat bolaget.
Adress: 106 60 Stockholm.

Villkoret ingår i en serie villkor för företagsförsäkring. Samtliga dessa villkor är indelade efter ett gemensamt system, vilket medför att numreringen inte alltid är löpande. I försäkringsbrevet finns – i aktuella fall – uppgifter om

- Försäkringsperiod
- Försäkrad verksamhet
- Försäkringsställe(n)
- Försäkrad egendom
- Försäkringsbelopp
- Försäkringsform
- Försäkringsomfattning
- Ansvarstid – avbrott (om avvikande från grundomfattning)
- Försäkringsvillkor
- Grundsjälvrisiker.

De villkor som gäller för försäkringen anges i försäkringsbrevet med villkorsnummer och villkorsnamn.

Olika typer av villkor

- Grundvillkor
- Villkor för produkttillval
- Villkor för utvidgningar och begränsningar.

Utformning

- Villkoren hämtas som pdf-fil på Folksams hemsida, folksam.se, eller genom att kontakta Folksam via telefon eller e-post.
- Kortare villkorstexter kan finnas i försäkringsbrevet.

Följande moment omfattas av försäkringen om inte annat anges

Egendom

- Allrisk
- Naturskador
- Inbrott
- Rån och överfall
- Vattenskada
- Transportförsäkring vid egna transporter
- Mötestält (tilläggsavtal).

Avbrott/Extrakostnad

- Avbrott/extrakostnad i församlings-/föreningsverksamhet
- Vid ersättningsbar skada.

Hyresförlust

- Vid ersättningsbar skada på byggnad.

Ansvar

- Allmänt ansvar och produktansvar.

Ansvarsförsäkring för vd och styrelse

Rättsskydd

- Tvist
- Skattemål.

Förmögenhetsbrott

Skadeståndsgaranti

Cistern och oljeskada

Överfallsförsäkring

Krisförsäkring

Olycksfall

Begränsningar i försäkringsskyddet och särskilda självrisker

I många försäkringsmoment finns undantag när försäkringen inte gäller. Det finns också andra begränsningar till exempel i form av högsta ersättning i vissa åtaganden. Försäkringen kan också gälla med en särskild självrisk för vissa moment, som är högre än grundsjälvrisk.

All information om undantag, högsta ersättnings-belopp och särskilda självrisker som gäller för försäkringen står i försäkringsvillkoren eller anges i försäkringsbrevet.

Det är därför viktigt att du läser igenom villkoren och försäkringsbrevet och särskilt noterar vad som står under rubrikerna ”Undantag”, ”Begränsningar”, ”Högsta ersättning” och ”Särskild självrisk”. Lägg också särskilt märke till vad som står under ”Säkerhetsföreskrifter” samt ”Åtgärder i samband med skada – räddningsplikt”, vilka punkter du också kan läsa mer om nedan.

Upplysningsplikt

Både vid tecknandet och vid förnyelse av försäkringen är det viktigt att du lämnar oss riktiga och fullständiga svar på bolagets frågor samt utan förfrågan lämnar uppgift om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen.

Om du inser att bolaget tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen ska du utan oskäligt dröjsmål rätta till uppgifterna.

Riskökning

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada, ska du meddela detta till bolaget.

Har du uppsåtligt eller av oaktsamhet eftersatt din upplysningsplikt kan det, liksom vid riskökning, leda till att bolaget är fritt från ansvar för, eller endast har ett begränsat ansvar för skada.

Säkerhetsföreskrifter

För att minska risken för skada gäller försäkringen med vissa säkerhetsföreskrifter. Försäkringsvillkoren innehåller ett särskilt avsnitt med de föreskrifter som gäller för brand-, vatten- och inbrottsförsäkring. Där anges också viktiga föreskrifter avseende hantering av datorprogram och datainformation samt övriga skadehändelser. Föreskrifterna är tillämpliga både för egendoms- och avbrottsförsäkringen. Föreskrifter kan också anges i försäkringsbrevet eller i särskilt villkor som framgår av försäkringsbrevet.

Om föreskrifterna inte följs och det inträffar en skada betalas ersättning endast i den utsträckning skadan får antas ha inträffat även om föreskriften hade följts.

Åtgärder i samband med skada

Räddningsplikt

Försäkrad ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- vidta lämpliga åtgärder, även provisoriska för att upprätthålla den försäkrade verksamhetens drift
- söka bereda arbetstagar som blivit arbetslösa annan produktiv sysselsättning.

Skadeanmälan

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt. Vid stöld, inbrott, rån, överfall eller annat brott ska polisanmälan göras och kopia på anmälan sändas till bolaget

Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan upptäckts och senast ett år från det att skadan inträffade. Framställs kravet senare är bolaget fritt från ansvar.

Innehåll

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet.

Basbelopp

Med basbelopp avses, om inte annat anges i försäkringsvillkoret, prisbasbeloppet som fastställs enligt Socialförsäkrings-balken (2010:110) och som gällde det år skadan inträffade.

Förtroendevald

Medlem i försäkrad församling/förening som, enligt protokollfört beslut i årsmöte eller motsvarande, valts att ingå i församlingens/föreningens styrelse eller vara dess revisor eller av styrelsen utsetts att inneha annan befattning.

I Egendomsförsäkring

1. Vem försäkringen gäller för

1.1 Försäkringstagaren

Försäkringen avser endast i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller – om inte annat anges i försäkringsbrevet – för försäkringstagaren som ägare till försäkrad egendom.

1.2 Annan än försäkringstagaren

Försäkringen gäller även för annan ägare av försäkrad egendom då försäkringstagaren i avtal åtagit sig att ansvara för egendomen.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffat under den tid försäkringen varit betald och i kraft.

3. Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller inom försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

3.2 På annan plats

Försäkringen gäller även på annan plats inom Norden vid tillfällig förvaring, dock längst sex månader, upp till fem basbelopp. Överstiger egendomens värde fem basbelopp gäller för försäkringen dessutom bestämmelserna om riskökning enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 4.2.

Värdet av egendomen ska ingå i försäkringsbeloppet och försäkringstagaren ska stå faran för egendomen. De säkerhetsföreskrifter, begränsningar och undantag som gäller för försäkringen ska tillämpas.

Anmärkning

Med annan plats vid tillfällig förvaring avses inte

- plats som försäkringstagaren stadigvarande innehar eller nyttjar
- plats hos kund, leverantör eller legotillverkare där försäkringstagaren stadigvarande förvarar egendom.

3.2.1.1 Undantag

Utanför i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe gäller inte försäkringen

- för varor med värde överstigande fem basbelopp
- för pengar och värdehandlingar, se dock 3.2.4
- under transport, se dock punkt 3.2.6
- inom arbetsområde.

3.2.4 Rånförsäkring

Försäkringen gäller vid rån i hela världen. Se punkt 10.5.

3.2.6 Transportförsäkring

Försäkringen gäller under egna transporter inom Norden enligt 10.9 Transportförsäkring.

4. Försäkrat intresse

Försäkringen gäller för det intresse som består i att den försäkrade egendomens värde inte minskar eller går förlorat och därför till exempel inte sådan förlust som uppkommer genom att egendomen till exempel inte kan användas på beräknat sätt.

5. Försäkrad egendom – objekttyper

Försäkringen omfattar den egendom som anges i försäkringsbrevet.

Egendomen indelas i följande objekttyper.

5.1 Byggnad

Härmed avses byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enligt 2 kap 2 § jordabalken, som lyder:

”Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling
- butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning.

Reservdel och dubblett till föremål, som avses i första eller andra stycket hör ej till byggnaden.

Till byggnad räknas även fast inredning och utsmyckning såsom

- vägg, tak och glasmålning
- scen och scenanläggning, scenbelysning
- ljudluckor
- elanläggning inklusive enkel belysning
- skylt
- åskledare, larm och sprinkler
- klockstapel inklusive klockor
- ledningar och utrustning för anslutning av dator och kabel-tv
- sopsuganläggning, oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

5.2 Fastighetsinventarier

Härmed avses lös egendom för fastighetens skötsel, dock inte trafikförsäkringspliktiga fordon eller släpfordon till dessa. Se 6.3.

- Med fastighetsinventarier avses här även inventarier som fastighetsägaren anskaffat till hobbylokaler eller andra lokaler till lägenhets- eller lokal innehavarnas gemensamma bruk, och detta även om äganderätten överlåtits till en av lägenhets- eller lokal innehavarna bildad förening
- kontorsinventarier för förvaltning av den försäkrade fastigheten
- byggnadsmaterial som fastighetsägaren anskaffat för fastighetens underhåll och som är upplagt inom fastigheten. Som byggnadsmaterial betraktas även sådan egendom som utgjort byggnadstillbehör till den fasta egendomen, men som har tagits loss.

5.3 Markanläggningar/markinventarier

Härmed avses fastighetens mark, växtlighet, stängsel, staket, flaggstång, brygga eller liknande anordningar, dock inte brunn och vattentäkt. Hit räknas även fast lekturstyrning, utomhusbelysning, uttag för motorvärmare, asfaltering och biljettautomat avsedd för parkering samt konstverk utomhus.

Med konstverk förstås byster, skulpturer med flera föremål som framställts huvudsakligen för utsmyckningsändamål och vars värde betingas av det konstnärliga utförandet.

5.4 Lös egendom

Härmed avses lös egendom i den försäkrade verksamheten som inte kan hänföras till annan punkt under 5 och som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning.

Till lös egendom hänförs också sådan av försäkringstagaren bekostad fast inredning i förhyrd lokal som inte övergått i fastighetsägarens ägo. Därför hänförs till lös egendom bland annat

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till objekttypen byggnad
- datorer med tillhörande utrustning samt datamedia*
- originalprogram med eller utan kopieringsskydd
- programvara försedd med hårdvarulås*
- förbrukningsartiklar till exempel bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor eller lagerlokal

- trycksaker, till exempel kataloger, böcker, noter och reklamtryck
- emballage av inventarietkaraktär
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- orgel och orgelfasad (så kallad kyrkorgel).

*Definition - Dator, datamedia och hårdvarulås

Med dator avses

- dator
- databehandlingsutrustning (maskinvara) med tillhörande in- och utenheter som till exempel bildskärm, tangentbord, mus, cd-läsare, skrivare, modem, skanner, datavideoprojektor, digitaliseringsbord, nätverkskablage, nätverksutrustning och digital utrustning, till exempel digitalkameror och digitala kopiatorer
- elförsörjning och kringutrustning, till exempel luftkonditioneringsystem, reservkraftsaggregat för att klara spänningsbortfall, skydds- och säkerhetsutrustning.

Med datamedia avses

- databärare, det vill säga det fysiska underlag på vilket data registreras och lagras, till exempel cd, dvd, usb-minne och minneskort.

Med hårdvarulås avses

- kopieringsskydd för programvara i form av en, utanför dator placerad, dosa innehållande ett PROM-minne som kvitterar och godkänner användandet av programvara.

5.5 Av fastighetsägare/hyresvärd ägd fast egendom

Härmed avses fönster, dörrar och inre byggnadsdelar, som försäkringstagaren enligt hyreskontrakt, lag eller bostadsrättsförenings stadgar är skyldig att svara för i hyrd byggnad eller lokal som disponeras för verksamheten.

Anmärkning

Med hyrd lokal jämställs även bostadsrätt och andelslägenhet.

5.6 Varor

Härmed avses

- varor anskaffade för försäljning och lotterivinster
- osålda lottsedlar, som ska redovisas
- emballage och annan lös egendom, som är avsett att ingå i varan eller i dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna.

5.8 Ritningar, arkivalier och datainformation

Härmed avses

- originalritningar och andra originalhandlingar, till exempel manuskript, bokföringshandlingar, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm
- tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- den information som finns på datamedia.

5.9 Pengar och värdehandlingar

Härmed avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, inlösta lottsedlar, växlar, checkar, försäljningsnotor och andra fordrings- eller värde- bevis, till exempel färd- och inträdesbiljetter, månads- eller årskort, förköpshäften samt telefonkort. Som värdebevis avses inte bank- och kreditkort eller liknande.

5.10 Annans egendom

Härmed avses annans egendom, dock inte pengar och värdehandlingar eller arbetstagares / förtroendevalds egendom, som försäkringstagaren tagit vård om och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

5.11 Arbetstagares/förtroendevalds egendom

Härmed avses arbetstagares eller förtroendevald som är engagerad i den försäkrade verksamhetens

- personliga lösegendom, dock inte pengar och värdehandlingar
- egendom, som enligt gällande kollektivavtal ska ersättas av arbetsgivaren vid skada.

6. Försäkrad egendom

6.1 Försäkringen omfattar egendom som anges i försäkringsbrevet med objekttyp eller på annat sätt. Se 6.2.

6.2 Fribelopp

Utöver i försäkringsbrevet angiven försäkrad egendom gäller försäkringen även för följande egendom upp till angivna belopp (förstarisk). Försäkringsbeloppen kan höjas. Tilläggsbeloppet anges i försäkringsbrevet.

Vid försäkring av byggnad

Fastighetsinventarier	5 basbelopp
Markanläggning/markinventarier	5 basbelopp
Mindre byggnader (upp till 30 kvm)	Fullvärde

Vid försäkring av lös egendom

Av fastighetsägare/hyresvärd ägd fast egendom	2 basbelopp
Fast egendom m.m. i hyrd byggnad/lokal	2 basbelopp
Ritningar, arkivalier och datainformation och datamedia	2 basbelopp
Licens för nyttjanderätt till standardprogram	1 basbelopp
Pengar och värdehandlingar då förvaring sker på angivet fast försäkringsställe	
– i låst värdeskåp* enligt svensk eller europeisk standard	1 basbelopp
– på annat sätt	0,5 basbelopp
– vid rån eller överfall	5 basbelopp
Arbetstagares egendom, dock inte pengar och värdehandlingar, för varje arbetstagare	0,2 basbelopp eller högre belopp enligt kollektivavtal
Kyrksilver som inte förvaras i låst värdeskåp*	0,5 basbelopp
Varor	2 basbelopp
Annans egendom, dock inte pengar och värdehandlingar	2 basbelopp
Arbetstagares/förtroendevalds egendom, dock inte pengar och värdehandlingar	0,2 basbelopp för varje arbetstagare/förtroendevald, eller högre belopp enligt kollektivavtal
Transportförsäkring vid skada enl. 10.6	7 basbelopp

*Definition – Värdeskåp med mera

Med värdeskåp med mera avses värdeförvaringsenhet – enhet för skydd av pengar, värdeföremål och värdehandlingar mot inbrott – klassificerade enligt svensk eller europeisk standard och redovisade i skriften ”Inbrottskyddande förvaringsenheter” utgiven av Svensk Försäkring.

6.3 Tilläggsavtal fordras – Allmänt

Nedan angiven egendom omfattas endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

- Trafikförsäkringspliktiga fordon och släpfordon till dessa
    - motorfordon, traktor, terrängmotorfordon och truck
    - motorredskap, vikt över 2 000 kg
    - motorredskap, vikt mindre 2 000 kg men där den väsentliga funktionen består i persontransport eller godsfröflyttning.
  - Luftfartyg, luftkuddefarkoster (svävare), hydrokoptrar, skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk samt byggnadsverk under bogsering till sjöss.
  - Sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur, som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande mark- eller vattenyta.
  - Ledning utanför den försäkrade fastigheten.
  - Produktiv skog och skogsmark.
  - Kulvertanläggning och servisledning utanför fastighet* .
  - Mötestält. (Se vidare 10.10).
  - Automater.
  - Försäljnings-, musik-, växlings-, sedel-, kontokorts- och parkeringsautomat med innehåll.
- Egendomsförsäkringen omfattar dock kollektomat i det fall försäkringstagare i avtal åtagit sig att ansvara för denna.

*Definition – Kulvertanläggning och servisleddning

Med kulvertanläggning avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem avsett för distribution av värme, vatten, gas, el eller avlopp. Ledningssystemet ska bestå av

- ett eller flera mediarör
- värmeisolering
- skyddshölje samt
- eventuell kulvertkammare.

Till kulvertanläggning räknas inte under- eller abonnentcentraler med utrustning.

Med servisleddning avses:

- Va-installation – ledning som sammanbinder
- byggnad eller fastighet med förbindelsepunkt.
- Elinstallation – huvudledning med vilken abonnentanläggning ansluts till elleverantörens distributionsnät.

7. Försäkringsform

7.1 Följande försäkringsformer finns

Helvärdesförsäkring

Helvärdesförsäkring är sådan försäkring där försäkringsbeloppet minst ska motsvara nyanskaffningsvärdet för att full försäkring ska föreligga.

Fullvärdesförsäkring

Fullvärdesförsäkring är sådan försäkring där egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.

Förstariskförsäkring

Förstariskförsäkring är sådan försäkring där försäkringsbeloppet utgör ett avtalat belopp.

7.2 När försäkringsformerna tillämpas

Fullvärdesförsäkring gäller för byggnad om detta anges i försäkringsbrevet.

Förstariskförsäkring kan även gälla för byggnad om detta avtalats och anges i försäkringsbrevet.

Förstariskförsäkring tillämpas för övriga objekttyper. Se 8.1.3.

Helvärdesförsäkring kan tillämpas för objekttyperna byggnad, lös egendom och varor om detta avtalats och anges i försäkringsbrevet.

8. Försäkringsbelopp

8.1 Försäkringen gäller med de försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet för varje slag av egendom – objekttyp.

Underförsäkring vid helvärdesförsäkring

Med underförsäkring avses att försäkringsbeloppet är för lågt i förhållande till nyanskaffningsvärdet.

Vid helvärdesförsäkring reduceras vid underförsäkring skadeersättningen proportionellt till förhållandet mellan försäkringsbeloppet och nyanskaffningsvärdet.

8.1.1 Byggnad och lös egendom

Helvärdesförsäkring

För byggnad och lös egendom ska försäkringsbeloppet motsvara egendomens nyanskaffningsvärde vid skadetillfället.

8.1.1.2 Byggnad

Fullvärdes- och förstariskförsäkring

Till grund för beräkning av fullvärde samt fastställande av försäkringsbelopp för förstariskförsäkring fastställs ett kalkylvärde enligt av bolaget tillämpade värderingsmetoder.

Om det av försäkringsbrevet framgår att helförsäkring för varor avtalats gäller vad som framgår av 8.1.2-8.1.2.3.

8.1.2 Varor - Helvärdesförsäkring

För varor ska försäkringsbeloppet motsvara varornas värde vid skadetillfället beräknat enligt nedan.

8.1.2.1 Varor under tillverkning

För varor som den försäkrade yrkesmässigt tillverkat eller har under tillverkning ska försäkringsbeloppet motsvara tillverkningskostnaderna – direkt material, materialkostnader, direkt arbetslön och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst det pris till vilket egendomen hade kunnat säljas.

8.1.2.2 Varor anskaffade för försäljning

För varor som den försäkrade anskaffat för försäljning ska försäkringsbeloppet motsvara vad det vid skadetillfället kostar att ersätta dem med nya varor av samma slag.

8.1.2.3 Varor sålda och färdiga för leverans

För varor sålda och färdiga för leverans ska – i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor – försäkringsbeloppet motsvara det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparade kostnader.

8.1.3 Övriga objekttyper

Följande egendom är förstariskförsäkrad om inte annat avtalats och framgår av försäkringsbrevet.

Försäkringsbeloppen (se 6.2) kan höjas – tilläggsbeloppet anges i försäkringsbrevet.

- Fastighetsinventarier (5.2)
- Markanläggningar/markinventarier (5.3)
- Lös egendom (5.4)
- Av fastighetsägare/hyresvärd ägd fast egendom (5.5)
- Varor (5.6)
- Ritningar, arkivalier samt datainformation (5.8)
- Pengar och värdehandlingar (5.9)
- Annans egendom (5.10)
- Arbetstagares/förtroendevalds egendom (5.11).

För vägledning vid fastställande av försäkringsbelopp se 13 Skadevärderingsregler.

8.2 Värdeökningsskydd

8.2.1 Värdestegringsgaranti och indexreglering

Vid kostnadsstegring ändras bolagets åtagande för byggnad automatiskt. Har särskilt försäkringsbelopp angetts för byggnaden ändras detta i takt med Statistiska Centralbyråns faktorprisindex för flerfamiljshus av sten.

8.2.2 Investerings- och indexändring av försäkringsbelopp

8.2.2.1 Byggnad

1. Fullvärdesförsäkrad byggnad

Vid fullvärdesförsäkrad byggnad gäller att aktuellt fullvärde (kalkylbelopp) anses höjt med det belopp med vilket den försäkrade byggnadens värde ökat genom gjorda investeringar (ny-, till- eller ombyggnad), dock med sammanlagt högst 30 procent av aktuellt fullvärde (nyanskaffningsvärde).

2. Byggnad med försäkringsbelopp (helvärde eller förstarisk)

Vid helvärdes- eller förstariskförsäkrad byggnad gäller att det vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppet för varje byggnad, därefter vid varje tidpunkt anses höjt med det belopp, med vilket den försäkrade byggnadens värde ökat dels genom gjorda investeringar, dels genom indexändring från försäkringsårets början, dock med sammanlagt högst 30 procent av angivet försäkringsbelopp.

8.2.2.2 Lös egendom

Det vid försäkringsårets början i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet för lös egendom anses vid varje tidpunkt höjt med det belopp, med vilket den försäkrade egendomens värde ökat genom dels gjorda investeringar, dels indexändring från försäkringsårets början. Sådan värdestegring begränsas, för varje försäkringsställe, till sammanlagt högst 30 procent av senast för försäkringsstället uppgivet försäkringsbelopp.

Indexändringen beräknas enligt av Svensk Försäkring tillämpat index för maskinerier.

8.2.2.3 Varor

Det vid försäkringsårets början i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet för varor anses vid varje tidpunkt höjt med det belopp med vilket den försäkrade egendomens värde ökat genom volymändring eller prisökning. Sådan värdestegring begränsas till sammanlagt högst 30 procent av angivet försäkringsbelopp.

9. Självrisiker

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skada, röjning och räddning, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Försäkringen gäller med en grundsjälvrisk som, om inte annat anges i försäkringsbrevet, är 20 procent av basbeloppet. Avtal kan träffas om annan grundsjälvrisk.

Anges särskild självrisk under 10.8 gäller alltid lägst denna. Är den valda grundsjälvriskens högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsjälvriskens.

De självrisiker som uttrycks i basbelopp avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor. Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

10. Skadehändelser

10.1 Allrisk

Försäkringen gäller för fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom. Förlusten eller skadan ska ha uppkommit genom en plötslig och oförutsedd händelse som inträffat under försäkringstiden.

10.1.1 Säkerhetsföreskrift

Försäkringstagaren ska omhänderta egendomen med normal aktsamhet och omsorg. Det innebär till exempel att lokaler och utrymmen som hör till verksamheten ska hållas låsta när de inte står under tillsyn.

Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd om dessa inte efterlevs, se 11.

Beträffande allmänna undantag se, X Allmänna avtalsbestämmelser.

10.1.2 Undantag

Försäkringen ersätter inte skada

- på datamedia och datainformation, om skadan beror på felprogrammering eller förlust av information till följd av brist på databehandlingsområdet eller rimliga administrativa rutiner
- genom förlitning, förbrukning, åldersförändring, självförstörelse som till exempel självsprickor, vittring, färg-, form- eller luktförändring
- genom väderpåverkan på lös egendom utomhus
- genom djur eller insekter
- genom yrkesmässig transport eller förflyttning
- genom förmögenhetsbrott begånget av anställd eller förtroendevald
- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller kan avhjälpas genom normal service eller justering.

Försäkringen ersätter inte skada på byggnad

- genom frysnings om inte skäligen åtgärder vidtagits för att förhindra sådan skada
- genom regn eller smältande snö och hagel om inte skadan är en oundviklig följd av ersättningsbar skada i övrigt
- vars uppkomst eller omfattning väsentligt påverkats av ingrepp i bärande konstruktion eller försummat underhåll eller tillsyn.

För försäkringen gäller även de begränsningar som framgår av avsnitten 10.2 – 10.8.

Särskilda begränsningar

10.2 Motordrivet fordon

Försäkringen gäller för skada genom påkörning med motordrivet fordon i de fall trafikskadeersättning enligt 11 § Trafikskadelagen (TSL) inte lämnas eller TSL inte gäller.

10.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada på det påkörande fordonet.

10.3 Naturskador

Försäkringen gäller för skada genom

- jordskred, jordras och berggras varmed här avses att jordmassor, klippblock och stenar oförutsett och plötsligt kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge
- lavin
- jordskalv eller vulkanutbrott inom Norden. Med jordskalv avses skalv med en styrka av minst 4 enligt den regionala Richterskalan
- översvämning på byggnad och däri befintlig egendom. Med översvämning avses att vatten till följd av skyfall (minst 1 millimeter per minut eller 50 millimeter per dygn), snösmältning eller stigande sjö eller vattendrag, strömmat direkt in i byggnad från markytan genom ventil, fönster eller dörröppning eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

10.3.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- genom ras om skadan orsakats av enbart sättning i mark eller grund, sprängnings-, schaktning-, pålnings- eller spontningsarbete, uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift, vatten- eller vågerosion.

10.4 Inbrott

Försäkringen gäller vid inbrott enligt 10.4.1-10.4.7 samt läsändringar enligt 10.4.8.

10.4.1 Krav på inbrottsskydd samt övriga föreskrifter

Om inte annat anges i försäkringsbrevet ska försäkringslokalen uppfylla fastställda skydds-krav enligt skyddsklass 1.

Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd om dessa inte efterlevs, se 11.1, 11.4, 11.6 samt 11.7.

10.4.2 Stöld och skadegörelse genom inbrott med mera

Försäkringen gäller för skada på försäkrad byggnad och för skada genom stöld eller skadegörelse i försäkringslokal* eller vid tillfällig förvaring på annan plats (3.2.)

- genom inbrott på någon olovligen med våld brutit sig in eller med dyrk tagit sig in i försäkringslokal som uppfyller för försäkringen gällande krav på inbrottsskydd
- genom att någon tagit sig in i lokal med för låset avsedd nyckel eller kod som åtkommit genom rån eller inbrott i lokal som uppfyller kraven på inbrottsskydd eller vid inbrott i bostad
- genom att någon olovligen gömt sig kvar i, och med våld brutit sig ut ur, lokal som uppfyller gällande krav på inbrottsskydd
- genom tillgrepp (stöld) utifrån genom krossat fönster ("smash and grab").

* Definition – Försäkringslokal

Som en och samma försäkringslokal anses samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som försäkringstagaren disponerar på i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe.

10.4.3 Stöld och skadegörelse i värde-, säkerhets- och kassaskåp

Försäkringen omfattar värde-, säkerhets- och kassaskåp som är angivna i försäkringsbrevet samt egendom förvarad däri och gäller för skada på eller förlust av försäkrad egendom.

Detta gäller under förutsättning att förvaringsutrymmet finns i lokal som uppfyller för försäkringen gällande krav på inbrottsskydd och att förövaren tagit sig in i lokalen på sätt som anges i 10.4.2.

10.4.4 Förvaringsutrymme med nyckellås

Öppnas skåpet (valvet) med nyckel, ersätts skadan endast om försäkringstagaren eller den som för hans räkning haft hand om nyckeln fråntagits denna genom

- rån inom försäkringslokal om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott
- rån på annan plats
- inbrott i bostad på försäkringsstället då den som har haft hand om nyckeln vistats där
- inbrott på annan plats än försäkringsstället

- i lokal som uppfyller skyddskraven enligt 11.4.1
- i bostad.

10.4.5 Förvaringsutrymme med kombinationslås

Om låsanordning utgörs av kombinationslås och skåpet (valvet) öppnas av obehörig, ersätts skadan endast om kombinationen med våld eller hot som inneburit trängande fara avtvingats någon, som i behörig ordning fått kännedom om denna. Har våldet eller hotet utövats inom försäkringslokalen ersätts skadan endast om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott.

10.4.6 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada utan samband med inbrott (se definition 10.4.2)
- skada som inträffar då förvaringsutrymmet varit olåst. Skada genom stöld kan ersättas om stöldtillfället kan preciseras. Se säkerhetsföreskrift enligt 11.4.8.
- skada som inträffat då förvaringsutrymmet öppnats med nyckel eller kombination som åtkommits på annat sätt än som anges i 10.4.4 och 10.4.5
- skada som inträffat då nyckel eller låskombination åtkommits genom rån, våld eller hot, om den som utsatts för övergreppet medverkat till att främja skadan eller var under 18 år
- skadegörelse genom sprängning.

10.4.7 Högsta ersättning – kyrksilver

Högsta ersättning för kyrksilver som inte förvaras i godkänt värdeskåp är ett halvt basbelopp.

10.4.8 Låsändringar

Om nyckel eller kod som förvarats hos försäkringstagaren eller dennes ombud stulits vid inbrott i lokal som uppfyller skyddskraven

- bostad

eller förlorats genom

- rån

ersätts kostnad för låsändring som är nödvändig i försäkrad byggnad som tillhör försäkringstagaren.

Låsändring gäller även ingångsdörr i lokaler som försäkringstagaren disponerar för den försäkrade rörelsen.

10.4.9 Högsta ersättning

Ersättning lämnas med sammanlagt högst ett basbelopp för låsändringar i samtliga berörda byggnader.

10.5 Rån och överfall

Försäkringen gäller för skada genom rån eller överfall. Rån förutsätter våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara. Med överfall avses här att våld på person utövats.

Försäkringen gäller också för skada genom att lindrigare våld använts förutsatt att våldet och tillgreppet omedelbart uppfattas av den som utsatts för våldet, att denna gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

Beträffande nyckel eller kod som förlorats genom rån, se 10.4.8.

10.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- då den som utsatts för rånet medverkat till eller främjat skadan
- då det gäller pengar och värdehandlingar – om den som utsatts för rånet var under 18 år. Vid rån inom försäkringslokalen gäller dock inte denna åldersgräns
- genom utpressning eller kidnappning.

10.5.2 Högsta ersättning

Ersättning lämnas med högst fem basbelopp vid varje skadetillfälle, om inte tilläggsbelopp angetts i försäkringsbrevet.

10.6 Vattenskada

Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd om dessa inte efterlevs, se 11.1, 11.3, 11.6 samt 11.7.

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten – dock inte vattenånga – från installation*, akvarium eller vattensäng
- vattenånga, olja eller annan vätska från installation för lokaluppvärmning
- vatten från invändigt utrymme som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med golv- och väggtätskikt** avsett att förhindra utströmning
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen. Ersättning lämnas dock inte för skada på egendom som förvaras i sådan anläggning.

*Definition – Installation

Med ”installation” avses här system eller anordning med anslutna föremål till exempel värme-panna, cirkulationspump, expansionskärl, värmeväxlare, ledningssystem för vatten, värme, kyla, avlopp eller liknande.

** Definition – Tätskikt

Tätskikt utgörs till exempel av tråd- eller kemsvetsad golv- och väggmatta, eller keramiska plattor tillsammans med bakomliggande tätskiktprodukt.

10.6.1 Lokalisering och friläggning av läckageställe

Vid skada som är ersättningsbar, ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället på rör inom byggnad för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställande efter sådan reparation ersätts.

10.6.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom röta, svamp, mögel, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen gällt.

10.6.3 Särskild självrisk – Skada genom frysning

- Självrisken är ett basbelopp utöver annars gällande självrisk,
- vid skada på byggnad genom frysning.

10.7 Högsta ersättning

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret och därav föranledda skador som omfattas av II Avbrotts-, extra-kostnads- och hyresförlustförsäkring är vid varje skadetillfälle högst 150 basbelopp gemensamt för samtliga berörda försäkringar, försäkringstagare och försäkrade i bolaget. Ersättning fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

10.8 Särskilda självrisker

Särskilda självrisken är tio procent av skadebeloppet, dock lägst ett halvt och högst fem basbelopp vid följande skador:

10.8.1 Skada genom brand eller explosion* som orsakats av

- byggtork eller flyttbar uppvärmningsanordning
- motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap, terrängmotorfordon och truck) som uppställts i annan lokal än utrymme avsett för fordonsuppställning.

*Definition - Brand och explosion

Med brand förstås eld som kommit lös.

Med explosion avses en ögonblickligt uppträdande kraftyttring, förorsakad av gasers eller ångors strävan att utvidga sig.

10.8.2 Skada genom väderpåverkan på

- markis, flaggstång, radio eller tv-antenn
- byggnad som inte har hela och täta väggar och tak samt egendom i sådan byggnad
- rest mötestält med tillhörande inventarier med mera enligt 10.10 under tiden 1 oktober – 30 april.

10.8.3 Naturskada. Se 10.3.

10.8.4 Skada förorsakad av motordrivet fordon. Se 10.2.

10.8.5 Skada på byggnad genom läckage från

- installationer och kylanläggning, om läckaget orsakats av åldersförändringar (till exempel korrosion eller förslitning)
- golv- eller väggtätskikt eller vid dess anslutning till installationer eller övriga byggnadsdelar.

10.8.6 Skada vid översvämning på byggnad och däri befintlig egendom.

10.9 Transportförsäkring vid egna transporter

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på eller förlust av försäkrad egendom under transport inom Norden med försäkringstagarens egna, leasade eller anställdas transportmedel samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.

Försäkringen gäller endast i den mån försäkringstagaren står faran för egendomen och att ersättning inte kan erhållas genom annan gällande försäkring. Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd om dessa inte efterlevs, se 11.1, 11.5, 11.6 samt 11.7.

10.9.2 Högsta ersättning

Ersättning lämnas med högst sju basbelopp vid varje skadetillfälle, om inte tilläggsbelopp angetts i försäkringsbrevet.

10.10 Tilläggsavtal mötestält

Om det i försäkringsbrevet anges att mötestält ingår gäller försäkringen även för mötestält med därtill hörande inventarier, inredning och fast monterade högtalare, dock inte musikinstrument, radio och övrig högtalarutrustning.

Med mötestält avses tält på fast konstruktion (ställningar, master, stolpar, linor eller liknande) och inte uppbyggt av luftövertryck.

För rest mötestält gäller försäkringen, om inte annat angetts i försäkringsbrevet, med förhöjd självrisk enligt 10.8.2, under tiden 1 oktober – 30 april.

11. Säkerhetsföreskrifter

11.1 Allmänna föreskrifter

Den försäkrade ska utöver nedan angivna föreskrifter 11.2 -11.6 iaktta

- Svensk Försäkrings tekniska rekommendationer, FTR
- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet eller i särskilt villkor
- de föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande, i syfte att förhindra eller begränsa skada
- de föreskrifter – med tillämpningsföreskrifter – som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelats i lag eller förordning om till exempel
  - brandfarliga och explosiva varor i lag (2010:1011) samt förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
  - starkströmsanläggning i förordning (2009:22) om starkström samt förordningen (1993:1068) om elektrisk materiel.

11.2 Brandförsäkring

11.2.1 Revisionsbesiktning av starkströmsanläggning

Anges i försäkringsbrevet att elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas gäller följande:

Starkströmsanläggning ska på försäkringstagarens bekostnad revisionsbesiktigas i den omfattning som föreskrivs nedan. Vid revisionsbesiktning av industri- och hantverkshus, köpcentrum, terminal, lagerbyggnad, kylhus och dylika byggnader avsedda för flera hyresgäster eller kunder, ska besiktningen bekostas av försäkringstagaren till byggnadens brandförsäkring och ska omfatta samtliga lokaler i byggnaden.

Starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Revisionsbesiktning ska, enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN), genom av nämnden auktoriserad besiktningsingenjör.

Intyg om revisionsbesiktning ska utfärdas av besiktningsingenjören. Det ska av försäkringstygaren på begäran företas för bolaget.

Vid revisionsbesiktningen påtalade fel och brister ska av behörig person rättas till inom två månader efter besiktningen.

Den första revisionsbesiktningen ska göras inom ett år efter det att hela anläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter ska revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna. Annan besiktningsfrekvens kan gälla.

Ytterligare information finns i EN: s ”Bestämmelser angående besiktningsplikt och besiktningsfrekvens”, F 200.

11.2.2 Brandsläckningsredskap och larmanordningar

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av bolaget i försäkringsbrev eller särskilt villkor eller av kommunens brand-/räddningschef.

11.2.3 Branddörr och sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd under icke arbetstid.

11.2.4 Brandfarliga Heta Arbeten

11.2.4.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter

Dessa säkerhetsföreskrifter för brandfarliga heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga.

Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1-3 ovan, inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring. Se 11.7.

Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig som ska bedöma om arbetena medför fara för brand. Om fara för brand anses föreligga får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brand-skydds-föreningens (SBF) blankett: ”Tillstånd/Kontrollista” för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvisar sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta. Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

Utsees inte tillståndsansvarig har den försäkrade tillståndsansvaret.

Säkerhetsregel nr 1 – Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenheter.

Säkerhetsregel nr 2 – Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 – Brandfarlig vara

För heta arbeten i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara ska tillstånd inhämtas från den som är utsedd av vara föreståndare för hanteringen.

Säkerhetsregel nr 4 – Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara

- städad
- vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 – Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska

- flyttas bort
- skyddas genom övertäckning
- avskärmas.

Säkerhetsregel nr 6 – Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran samt vid konstaterad brandfara

- skyddas
- göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel nr 7 – Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara

- tätade
- kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregeln nr 8 – Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233BC (minst 2 x 6 kg pulver).

Vid takläggning krävs

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233BC (minst 2 x 6 kg pulver). Alternativt gäller tre certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233BC (minst 3 x 6 kg pulver).

Vid taklägningsarbeten krävs att brytverktyg och handstrålkastare alltid finns på arbetsplatsen.

Säkerhetsregeln nr 9 – Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränningsgas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Säkerhetsregel nr 10 – Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 – Torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 – Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300° C.

Säkerhetsregel nr 13 – Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s ”Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger.”

11.2.5 Lastkaj, varuintag, container med mera

Under annan tid än normal arbetstid eller öppethållande får inte brännbart material förvaras på öppen, olåst lastkaj eller på annan plats utomhus inom sex meter från byggnad, till exempel i öppen, olåst container.

Med brännbart material avses här bland annat emballage, lastpallar, plastbackar, avfall med mera. Föreskriften gäller inte för

- lastkaj eller varuintag som är inbyggda med täta väggar och har samtliga öppningar låsta eller reglade på insidan
- lastkaj eller varuintag med godkänd sprinkleranläggning
- försäkringsställe inom inhägnat område med låst grind eller port. Inhägnaden ska bestå av stängsel eller vägg med en höjd på minst 2,20 meter, varav de översta 0,20 meter ska utgöras av minst 2 rader taggtråd
- sluten och låst container.

11.2.6 Tobaksrökning

Rökning får inte ske på annan plats än i bostad, kontor, matsal, samlingslokal, toalett eller annat utrymme där bolaget eller kommunens brand-/räddningschef tillåtit rökning.

11.2.7 Uppvärmingsanordningar

Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Sveriges Tekniska Forskningsinstitut eller annan behörig instans.

Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande EU-direktiv – CE-märkt.

Flyttbara uppvärmingsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

11.2.8 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap, terrängmotorfordon och truck) får i erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap
- bolaget eller kommunens brand-/räddningschef lämnat medgivande till detta, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionfarliga.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av bolaget eller kommunens brand-/räddningschef garageras inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag.

11.3 Vattenskadeförsäkring

För att förhindra skada genom utströmning ska

- rörledningar för vatten ha tillräcklig isolering och temperaturen i försäkringslokal vara tillräckligt hög för att förhindra skada genom frysning
- invändigt ledningssystem för regn- och smältvatten uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt byggnorm/branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet/reparationen
- ledningssystem för vatten vara provade och godkända i vedertagen ordning
- golv- och/eller väggtätskikt i våtutrymme uppfylla de funktionskrav som uppställs byggnorm/branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet/reparationen
- varor befintliga i källarlokal* vara uppallade minst tio cm över golvet.

**Definition – Källarlokal*

Med källarlokal avses här lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst en meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera under varandra liggande källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

11.4 Inbrottsförsäkring

Försäkringslokalen ska uppfylla fastställt skyddskrav. Dessutom krävs att samtliga föreskrivna

- skyddsanordningar är i funktion
- lås är låsta
- regler är reglade
- larmanläggning är aktiverad.

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen med skyddskrav enligt skyddsklass 1 nedan.

Detaljerad information avseende godtagbara lösningar för inbrottskydd kan hämtas ur bolagets informationsbroschyrer skyddsklass 1-3 eller i regler för Mekaniskt inbrottskydd SSF 200 som kan beställas från Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF. Hos SSF kan även andra tekniska föreskrifter beställas, bland annat gällande Elektromekaniskt skydd, och Säkerhetsguiden där godkända och rekommenderade produkter för inbrottskydd redovisas. Även låssmed kan lämna information om produkter, tillvägagångssätt samt hjälp med montering/installation.

11.4.1 Skyddsklass 1

Försäkringslokalens omslutningsyta

Försäkringslokalens omslutningsytor (lokalens avgränsning – vägg, golv, tak, dörr och fönsterenhet med mera – mot andra lokaler i byggnaden samt mot det fria) ska – såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås- och reglingsanordningar – i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott och försvåra obehörigt bortförande av egendom.

Innervägg och mellanbjälklag samt innertak som utgör del av försäkringslokalens omslutningsyta ska ha likvärdig motståndskraft mot inbrott som yttervägg.

Yttervägg, bottenbjälklag och yttertak som uppfyller hållfasthets-, täthets- och värmeisoleringskraven i Boverkets byggregler BBR 2002:19 (eller svensk Byggnorm SBN 80) är som regel godtagbara. Oisolerad yttervägg (till exempel regelvägg med enkel ytbeklädnad av plåt, plast eller träpanel) är inte godtagbar.

Dörr, port och lucka

Med dörr avses dörrblad och dörrkarm. Dörr ska uppfylla lägst dörrklass 1 enligt svensk standard SS 81 73 45 eller vara förstärkt till motsvarande nivå.

Dörr, port och lucka i omslutningsyta ska vara låst med av försäkringsbolagen godkänd låsenhet eller med annan låsanordning som i det särskilda fallet godtagits av bolaget.

Med godkänd låsenhet avses godkänt instickslås och godkänt slutbleck eller godkänt hänglås med godkänt beslag. Med instickslås avses lås som är monterat i urtag i dörrkanten och utgörs av tillhållarlås med minst sju tillhållare eller cylinderlås med dubbelcylinder.

För pardörrar gäller dessutom att den ena dörren ska vara reglad såväl upp- som nedtill med säkrade kantreglar, låst spanjolett eller på likvärdigt sätt.

Dörr, port eller lucka anses inte låst om nyckel lämnats kvar i låset. Lås med fungerande vred är aldrig godkänd låsenhet. Utåtgående dörr ska ha bakkantssäkring. Exempel på bakkantssäkring är bakkantsbeslag, stiftning i anslutning till gångjärn.

Anmärkning

Försäkringen gäller även då låsning sker med godkänd elektromekanisk låsanläggning enligt reglerna i Svensk Försäkrings tekniska rekommendationer FTR 210. Dörr, port och lucka anses inte låst om

- kodmedia eller nyckel kvarlämnats i låsanläggningen
- dörr, port eller lucka
  - är stängd och låsanläggningen inte är i funktion
  - inte är stängd och låsanläggningen är i funktion.

Fönster

Fönster (glas, båge, karm) och fästsättning ska ge godtagbart skydd mot inbrott. Med fönster avses även ruta av glas i dörr och lucka samt väggparti av glas.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska vara stängt och invändigt reglat. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har stoppbom, som tillåter en maximal öppning av 15 centimeter, eller har inkrypningskydd*. Bommen ska vara av plattstål minst 5 x 30 millimeter.

Brandventilator

Brandventilator ska vara stängd och reglad med mekanisk reglingsanordning åtkomlig endast från insidan eller ha inkrypningskydd*.

Exempel på inkrypningskydd för brandventilator är stålgaller utfört så att största öppning är 150 x 300 millimeter.

Annan öppning

Annan öppning i omslutningsyta, till exempel ventilationskanal eller ventilationsöppning, som är större än 150 x 300 millimeter ska ha inkrypningskydd*

** Definition – Inkrypningskydd*

Med inkrypningskydd menas antingen

- invändigt monterat galler/rulljalusi i lägst klass 3 enligt SSF:s ”Norm för galler” SSFN 012
- i metallram invändigt monterad polykarbonatskiva minst tio mm tjock eller
- treskikt lamellglas minst tolv mm tjockt.

11.4.2 Nyckel

Nyckel eller kod till lokal ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får till exempel inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i berörd lokal att den är lättillgänglig för obehörig.

11.4.3 Nyckelskåp

I nyckelskåp i anslutning till lokal enligt föregående stycke får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme – såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande – vilket är betryggande avskilt från berörda lokaler i övrigt.

11.4.4 Lås och låskombination

Lås, kod eller låskombination ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller har kännedom om koden respektive låskombinationen.

11.4.5 Tillfällig förvaring på annan plats

Om egendom tillfälligt förvaras på annan plats (3.2) ska inbrottskyddet på sådan plats lägst uppfylla kraven enligt skyddsklass 1, eller vid tillfällig förvaring i bostad uppfylla aktsamhetskraven i bolagets hemförsäkringsvillkor.

11.4.8 Stöld

Försäkringstagaren ska iaktta rimlig aktsamhet för att förhindra stöldskada. Exempel på rimlig aktsamhet är att egendomen hålls under uppsikt eller låses in i lokal eller inhägnad, eller låses fast så att egendomen inte utan stora svårigheter kan stjälas.

11.5 Transportförsäkring

11.5.1 Emballage med mera

Transporterad egendom ska vara tillfredsställande täckt och emballerad för att undvika skada genom nederbörd och yttre åverkan.

11.5.2 Åtgärder för att förhindra stöld

Den försäkrade ska iaktta rimlig aktsamhet för att förhindra stöldskada. Den försäkrade ska med hänsyn till egendomens art och värde på ett tillfredsställande sätt skydda egendomen mot stöld.

11.6 Samtliga försäkrade skadehändelser – Datorprogram och Datainformation

Vid samtliga försäkrade skadehändelser enligt 10.1 ska försäkringstagaren, dennes anställda och av denne anlitate uppdragstagare tillse att följande säkerhetsföreskrifter följs.

11.6.1 Förvaring av originalprogram

Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerat program kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.6.2 Förvaring av bevis på nyttjanderätt

Licensbevis eller licensetikett nummer ska förvaras på sådant sätt att inte licensen och installerat program kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

11.6.3 Rutiner för säkerhetskopia

Säkerhetskopia ska framställas dagligen under arbetsdag eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom försäkringstagarens verksamhetsområde. Säkerhetskopia ska vara en komplett backup av all information.

Säkerhetskopia ska vara korrekt och funktionsduglig.

11.6.4 Förvaring av säkerhetskopior

Säkerhetskopior ska förvaras skild från originalet (datorns hårddisk) på ett sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.6.5 Programvara försedd med hårdvarulås

Hårdvarulås (definition, se 5.4) får inte skruvas direkt på datorutgång utan ska anslutas via kabel. Låset ska skruvas fast under skrivbord eller motsvarande. För bärbara datorer ska hårdvarulåset förvaras på sådant sätt att datorn och hårdvarulåset inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

11.7 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Om säkerhetsföreskrifter som anges i 11.1-11.6, inte iakttas vid egendoms- avbrotts- respektive hyresförlustskada kan avdrag göras på annars utgående sammanlagd ersättning. Avdraget får dock inte vara större än vad som följer av X Allmänna avtalsbestämmelser 4.6.1.

Med ändring av vad som anges i X Allmänna avtalsbestämmelser 4.6.1 gäller följande beträffande nedsättning av försäkringsersättning.

11.7.1 Brandfarliga Heta Arbeten

Om säkerhetsföreskrift i 11.2.4.1 –11.2.4.2 inte iakttagits görs avdrag med 30 procent på annars utgående ersättning, dock med lägst ett basbelopp och högst tio basbelopp.

11.7.2 Övriga säkerhetsföreskrifter

Om annan säkerhetsföreskrift än vad som framgår ovan inte iakttagits görs avdrag med 20 procent på annars utgående ersättning, dock med lägst ett halvt basbelopp och högst tio basbelopp.

12. Åtgärder i samband med skada

12.1 Räddningsplikt

Med hänvisning till X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7 i övrigt, ska den försäkrade efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat, bland annat genom att snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

Den försäkrade ska vidare, om någon annan är ersättningsskyldig, vidta erforderliga åtgärder för att bevara bolagets rätt mot denne.

Beträffande påföljd om räddningsplikten inte efterlevs, se X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7.1.

12.2 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Dessutom ska den försäkrade vid skadegörelse, stöld, inbrott, rån, överfall eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända kopia på anmälan till bolaget.

12.3 Ersättningskrav

12.3.1 Tidpunkt för ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan upptäckts och senast ett år från det att skadan inträffade. Framställs kravet senare är bolaget fritt från ansvar.

12.3.2 Uppgifter i skadeanmälan

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom – skadad och oskadad – med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvar och ersättnings storlek.

12.3.3 Gravationsbevis och borgenärs medgivande

Om gravationsbevis eller medgivande av borgenär som har förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade tillhandahålla bolaget dessa handlingar.

12.3.4 Påföljd vid försummelse att anmäla försäkringsfall med mera

Om den försäkrade inte anmäler skada enligt 12.2 eller inte lämnar begärda uppgifter enligt 12.3.2 och 12.3.3 och detta medför skada för bolaget kan ersättningen sättas ned enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 4.4.

12.4 Besiktning av skada och miljögodkännande

12.4.1 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom innan dessa åtgärder vidtas. Om bolaget meddelar anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering är den försäkrade skyldig att följa dessa.

Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvar begränsat till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

12.4.2 Miljögodkännande

Reparationsarbeten på byggnad ska utföras av byggtreprenör som är miljögodkänd av bolaget eller klarar bolagets miljökrav.

Vid återställande av skada på byggnad ska miljövänliga byggmaterial, enligt förteckning i bolagets Byggmiljöguide, användas om merkostnad inte uppstår.

Vid reparation av byggnad ska byggavfall källsorteras och fraktas bort i olika fraktioner. Uppkommer farligt avfall ska detta hanteras enligt gällande förordning.

Vid kontantersättning ska bolaget ge råd och anvisningar om

- bolagets Byggmiljöguide och de materialval som där redovisas
- hur byggavfall ska tas om hand
- selektiv rivning för att kunna återvinna byggmaterial.

Vid skada som inte omfattas av försäkringen åtar sig bolaget att lämna förslag på miljövänliga byggmaterial och på miljögodkända byggtreprenörer.

13. Skadevärderingsregler

Skada på egendom värderas enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

13.1 Värdering av skada på byggnad

Definitioner

Med *dagsvärde* avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

Med *nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid denna tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk.

Med *återställande* avses reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål. Härmed förstås även att anskaffa annan lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på annan plats inom Sverige.

13.1.1 Byggnaden återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Om återställande sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Återställandet måste ske senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel reparation på övertid eller genom transport på annat sätt än genom sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

Merkostnad för myndighetskrav

I skadekostnaden ingår merkostnad – intill fem basbelopp – som föranleds av att skadad byggnad enligt myndighetsbeslut eller för byggande gällande normer i något hänseende, måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan. Ersättningsbar merkostnad enligt detta villkor avser merkostnad som föranleds av myndighetskrav om anpassning till gällande

- energihushållningsnormer
  - handikappnormer
  - brandskyddsnormer
  - krav på sophantering, skyddsrum eller arbetsmiljö
- enligt byggnadsstadgan och föreskrifter i svensk byggnorm utfärdade med stöd av denna.

Försäkringen gäller inte för kostnad

- för förelägganden som utfärdats före skadan
- föranledd av arkeologiska undersökningar
- som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställs på funktion hos anläggningen eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden.

Försäkrads skyldighet (merkostnad för myndighetskrav)

Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar och på dess bekostnad vidta erforderliga åtgärder i ärendet, såsom att söka dispens och överklaga beslut i det fall uppfyllande av myndighetsåläggande måste bedömas medföra oskäligen och inte befogade kostnader för den försäkrade. Följs inte anvisningarna, är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår härigenom.

Merkostnad avseende byggnads särart

I skadekostnaden ingår merkostnad intill fem basbelopp som föranleds av att skadad byggnad på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt beträffande metoder och material. Exempel på sådan byggnad kan vara byggnad som förklarats som byggnadsminne enligt författning om detta eller annan byggnad med kulturhistoriskt värde, vars särart inte kan återställas utan merkostnad.

Skadan värderas till vad det kostar att utan dröjsmål reparera skadad byggnad med motsvarande tidsenligt byggnadsmaterial och utförande i den mån detta är möjligt och skäligt, eller att anskaffa nytillverkad byggnadsdel av motsvarande konstnärliga kvalitet.

Undantag (avseende byggnads särart)

Försäkringen gäller inte för kostnad

- för förelägganden som utfärdats före skadan
- föranledd av arkeologiska undersökningar
- som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställs på funktion hos anläggning eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden.

Försäkrads skyldighet (avseende byggnads särart)

Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar och på dess bekostnad vidta erforderliga åtgärder i ärendet, såsom att söka dispens och överklaga beslut i det fall uppfyllande av myndighetsåläggande måste bedömas medföra oskäligen och inte befogade kostnader för den försäkrade. Följs inte anvisningarna, är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår härigenom.

Byggnads och byggnadsdels kulturhistoriska och konstnärliga värde ska vara dokumenterat genom av myndighet utfärdad skyddsföreskrift, inventarieförteckning, fotografier, och/eller annan dokumentation som visar egendomens utförande och skick före skadan.

Aktuell dokumentation ska förvaras på ett sådant sätt att den inte kan skadas eller förloras i samband med att den dokumenterade egendomen skadas.

13.1.1.1 Byggnadens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om byggnaden vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

13.1.1.2 Installations värde

Om till byggnaden hörande installation – såsom hiss, värmepanna, system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas, elektricitet, värmepump eller komfortkylanläggning – vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet i enlighet med av bolaget fastställd ålderstabell se 13.1.1.5, värderas skadan på sådan installation till kostnaden för återställandet, dock högst till installationens på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värde. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden. Varje föremål och varje lednings-system bedöms för sig.

13.1.1.3 Byggnadsdel eller ytbeläggning

Vid skada på byggnadsdel eller ytbeläggning – till exempel målning, tapetsering, tak-, vägg- eller golvbeläggning (inklusive tätskikt i våtutrymme), som vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet i enlighet med med av bolaget fastställd ålderstabell, se 13.1.1.5, värderas skadan på sådan egendom till kostnaden för återställandet, dock högst till egendomens, på grund av ålder, slitage och omodernitet, minskade värde. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden. Varje byggnadsdel och ytbeläggning bedöms för sig.

13.1.1.5 Ålderstabell

Föremålet anses ha minskat i värde enligt följande tabell.

Installation, byggnadsdel eller ytbeläggning	Antal år utan åldersavdrag	Därefter görs ett %-uellt åldersavdrag per påbörjat år
Installation för värme, vatten, avlopp, sanitet, ventilation samt maskinell utrustning		
• rörsystem, vattenradiatorer, sanitetsgods	10 år	5%
• hiss	25 år	5%
• värmepumpänläggning, keramisk eldstad i värmepanna, solfångare, vindkraftverk, takvärme, elslingor i golv, hushållsmaskiner inkl. spis	2 år	10%
• luftvärmepumpsanläggning	2 år	15%
• övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskiner	5 år	8%
Elinstallationer		
• bostads-, kontors- och butikslokaler	20 år	5%
• verkstads- och industrilokaler	15 år	5%
Antennanläggningar för radio och TV (även parabol) och markiser	2 år	10%
Målning in- och utvändigt, tapetsering samt annan väggbeläggning (inte våtrum)	5 år	8%
Köksinredning	10 år	5%
Golvbeläggningar (inte våtrum)		
• textila	5 år	8%
• plast, linoleum, laminat	10 år	5%
• lamellträ (parkett), keramiska plattor	15 år	5%
• homogent trä	20 år	5%
Våtrumsbeläggning inkl tätskikt		
• golv och väggmatta (trådsvetsad)	5 år	8%
• keramiska plattor, natursten	10 år	5%
• övrigt golv- och väggbeläggningsmaterial samt målning i våtrum	2 år	10%
Takbeläggning		
• av papp, plast eller gummiduk, altantak	5 år	8%
• i övrigt	25 år	2%
Skorsten		
• stål eller plåt	5 år	8%
• annat material	25 år	2%
Murad öppen spis, kakelugn	25 år	2%

13.1.2 Annan byggnad anskaffas

Anskaffas inom två år annan byggnad för samma eller liknande ändamål värderas skadan enligt 13.1.1, varvid ökning i värdet genom ändrad ändamålsenlighet dras av. Värdeökning genom ändrad belägenhet dras dock inte av.

13.1.3 Byggnaden återställs inte och annan byggnad anskaffas inte

Återställs inte den skadade byggnaden eller anskaffas inte annan byggnad för samma ändamål inom två år från skadedagen, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

13.1.4 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av byggnad hindras på grund av lag eller myndighetsföreskrift, värderas kvarvarande delar av byggnaden utan hänsyn till vad den därigenom förlorat i värde.

13.2 Värdering av skada på lös egendom, fastighets- och kontorsinventarier

Definitioner

Med *dagsvärde* avses marknadsvärdet vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet och minskad användbarhet och annan omständighet.

Med *nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid denna tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk.

Med *återställande* förstås reparation eller anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

13.2.1 Föremål som återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Återställandet måste ske senast inom två år från skadedagen.

Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska det göras avdrag för detta vid värderingen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel reparation på overtid eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan ska inte inräknas.

13.2.1.1 Föremålets värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

13.2.1.2 Speciella regler för vissa föremål

13.2.1.2.1 Dator, motordrivet fordon med mera

Skada på

- dator med tillhörande utrustning
- motordrivna fordon (motorfordon, traktor, motorredskap, terrängmotorfordon och truck) och släpfordon till dessa
- skogsmaskin, till exempel processor eller fällare
- maskin, panna, skjul och bod avsedda för byggnads- och anläggningsverksamhet
- duk i plasthall eller tält
- värmepump
- värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet.

13.2.1.2.3 Elektriska motorer med mera

Vid beräkning av dagsvärdet ska för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag för värdeminskning göras på lindningarnas och plåtarnas nyanskaffningsvärde (det vill säga kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) med

- 5 procent per år för motorer med början 10 år
- 4 procent per år för generatorer med början 15 år
- 3 procent för transformatorer med början 15 år

efter det att utrustningen togs i bruk som ny eller senast omlindades.

Om driftförhållandena är sådana att värdeminskningen på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt, än vad som angetts ovan, ska detta beaktas genom att procentsatsen ökas och tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

13.2.1.2.4 Egendom av antikvariskt, kulturhistoriskt och konstnärligt värde

Skadan värderas till vad det kostar att utan dröjsmål reparera det skadade föremålet om detta är möjligt, anskaffa motsvarande begagnat föremål eller anskaffa nytillverkat föremål av motsvarande konstnärliga kvalitet.

13.2.1.2.5 Dokumentation av lös egendom av kulturhistoriskt och konstnärligt värde

Egendom av kulturhistoriskt och konstnärligt värde ska vara särskilt dokumenterad med foto och/eller beskrivning av värde, utsmyckning och andra särskilda kännetecken och vara upptagen på särskild förteckning.

Aktuell dokumentation ska förvaras på sådant sätt att den inte kan skadas eller förloras i samband med att den dokumenterade egendomen skadas.

13.2.1.3 Merkostnad

Vid ersättningsbar maskinskada inräknas i skadevärdering även merkostnad för arbete på övertid och transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

13.2.2 Föremål som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom två år från skadedagen, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

13.3 Värdering av skada på markanläggningar och markinventarier

13.3.1 Mark och växtlighet

Skadan värderas till kostnaden för återställande.

Vid nyplantering av buskar och träd lämnas ersättning endast för kostnad för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor i Sverige.

13.3.2 Övriga markanläggningar/markinventarier

Skadan värderas enligt de regler som anges för installationer 13.1.1.2.

13.4 Värdering av skada på varor

13.4.1 Varor som den försäkrade tillverkat eller har under tillverkning

Skada på varor som den försäkrade tillverkat eller har under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialkostnader, direkt arbetslön, tillverknings- och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försälas.

13.4.2 Varor anskaffade för försäljning

Skada på varor som den försäkrade anskaffat för försäljning värderas – om de är kuranta – till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag.

Har varornas värde före skadan minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

13.4.3 Varor sålda och färdiga för leverans

Skada på varor sålda och färdiga för leverans värderas i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.

För varor som återanskaffats beaktas vid skadevärderingen ändrade kostnader på grund av prisändring under skälig tid för återanskaffande.

13.5 Värdering av skada på ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år från skadedagen läggs ned för att återställa den information som förlorats.

13.6 Värdering av skada på värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år från skadedagen läggs ned för återställandet.

13.7 Värdering av skada på kunders egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen tillhör, till exempel lös egendom eller varor. Kan separat försäkring tecknas för egendomen, till exempel motordrivna fordon och båtar, värderas skadan enligt tillämpliga villkor i bolaget.

13.8 Värdering av skada på arbetstagares egendom

Skada på arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt reglerna i detta. Skada på arbetstagares egendom i övrigt värderas enligt tillämpliga villkor för hemförsäkring i bolaget.

13.10 Värdering av skada på personlig lösegendom

Skada på försäkrads personliga lösegendom värderas enligt tillämpliga villkor för hemförsäkring i bolaget.

13.11 Värdering av skada på mötestält

Skada på mötestält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet.

14. Skadeersättningsregler

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkrings-beloppet är större.

14.1 Skadeersättning

Ersättning lämnas för

- skada värderad enligt 13. Skadevärderingsregler, vid förstariskförsäkring dock högst med försäkringsbeloppet
- röjningskostnad enligt 14.2
- räddningskostnad enligt 14.3
- med avdrag för
- självrisk enligt 9
- eventuell underförsäkring enligt 14.4.

Vid helvärdesförsäkring – för byggnad även fullvärdesförsäkring – ersätts röjnings- och räddningskostnad även om försäkrings-beloppet därigenom överskrids.

Vid förstariskförsäkring begränsas den sammanlagda ersättningen för skada, röjnings- och räddningskostnader till försäkringsbeloppet.

14.2 Röjningskostnad

Ersättning lämnas för kostnad avseende rivning, röjning, sane-ring, borttransport, destruktion och deponering av skadad egendom i samband med egendomsskada som omfattas av försäkringen.

Ersättning lämnas inte för röjning av oförsäkrade grunder och fundament.

14.3 Räddningskostnad

Ersättning lämnas för den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 12.1 och X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

I samband med egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skäligen räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits.

Ersättning lämnas dock inte i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning eller på grund av annan försäkring, garanti eller annat avtal.

14.4 Underförsäkring

Vid underförsäkring ersätts endast så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av egendomens värde vid skadetillfället.

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålets sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och detta värde.

Röjnings- och räddningskostnader ersätts i samma proportion som egendomsskadan.

14.4.1 Helvärdesförsäkring

Underförsäkring föreligger om försäkringsbeloppet är lägre än egendomens värde enligt 8 om det av försäkringsbrevet framgår att helvärdesförsäkring avtalats.

14.4.2 Fullvärdesförsäkring

Försäkringstagaren ska underrätta bolaget om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförbar förbättring av fullvärdesförsäkrad byggnad för att nytt premieunderlag ska fastställas. Försummar försäkringstagaren detta ersätts endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan den erlagda premien för den aktuella byggnaden och den premie som rätteligen skulle ha erlagts för denna.

Röjnings- och räddningskostnader ersätts i samma proportion som egendomsskadan.

14.4.3 Förstariskförsäkring

Vid förstariskförsäkring tillämpas inte reglerna om underförsäkring.

14.5 Förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt

För den som har förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag (2005:105) om säkerhetsrätt i försäkringsersättning.

14.6 Skadeersättningsregler i övrigt

Är den ersättningsberättigade redovisningskyldig för mervärdesskatt ersätts inte denna.

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning låta återställa skadad egendom eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men äger rätt att efter värdering överta hela eller mindre del av denna.

Kommer egendom, för vilken ersättning utgetts, till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

14.7 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställts eller återanskaffats, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett. Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad överklagats och bolaget på grund av detta väntat med att betala ut ersättning ska ersättningen betalas senast en månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

14.8 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts i 14.7 ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än en procent av basbeloppet.

II Avbrotts, extrakostnads- och hyresförlustförsäkring

Vid försäkring av byggnad ingår alltid hyresförlustförsäkring om inte annat anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller – om inte annat anges i försäkringsbrevet – endast för försäkringstagaren såsom utövare av försäkrad församlings-/föreningsverksamhet.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrott, extrakostnad och/ eller hyresförlust som uppkommit under ansvarstiden till följd av försäkrad skadehändelse enligt 7, som inträffat under den tid försäkringen varit betald och i kraft. Ansvarstiden är

- 12 månader vid avbrott och extrakostnad
- 24 månader vid hyresförlust.

om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt då skadehändelse enligt 7 inträffat.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrott, extrakostnad och/ eller hyresförlust till följd av ersättningsbar skada inom det försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

Beträffande egendomsskador som inträffat hos leverantör eller kund inom Norden, se 7.1.

4. Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast försäkringstagarens intresse som består i att avbrott eller hyresförlust inte uppkommer genom inskränkning i den försäkrade rörelsen till följd av skada enligt 7. Försäkringen avser även uppkommen extrakostnad enligt 4.2.

4.1 Avbrott

Med avbrott förstås sådan inskränkning i den försäkrade rörelsen som föranleder bortfall av täckningsbidrag* under ansvarstiden.

I samband med ersättningsbar avbrottsskada ingår extrakostnad enligt 4.2, utöver räddningskostnad (se 7.4) utan att detta särskilt behöver anges i försäkringsbrevet.

**Definition - Täckningsbidrag*

Med täckningsbidrag i avbrottsförsäkring förstås försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster – exklusive mervärdesskatt, punktskatter och tillverkningskatter – minskat med häremot svarande kostnader för

- lämnade kassa- och varurabatter
- licenser, royalties, provisioner och bonus i den mån de inte är garanterade
- direkt och indirekt material, det vill säga huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar och handelsvaror
- emballage
- frakter, transport- och sjöförsäkringspremier samt tullavgifter
- reparation och underhåll av maskiner, verktyg och övriga driftsinventarier
- energi-, vatten- och avloppsavgifter, i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter.

Kostnader av det slag som anges i definitionen dras från försäljningsvärdet i den mån de förekommer i försäkringstagarens rörelse. Andra avdrag ska inte göras.

I täckningsbidraget inräknas här löner till alla arbetstagare samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller avtal. Om annan definition av täckningsbidrag ska tillämpas anges detta i försäkringsbrevet.

Anvisning till definitionen

Kostnad för direkt och indirekt material ska så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid som materialförbrukningen avser.

Om leverans sker från en avdelning till en annan inom ett företag, eller från ett företag till ett annat inom en och samma koncern, ska tillämpat debiteringspris alltid justeras till gängse marknadspris. Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om avbrottsförsäkring tecknats gemensamt för hela rörelsen respektive hela koncernen.

4.2 Extrakostnad

Med extrakostnad förstås skäligena forcerings- och extrakostnader i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte inträffat, utöver räddningskostnad enligt 7.4.

4.3 Hyresförlust

Med hyresförlust förstås bortfall av hyresintäkt under ansvarstiden.

5. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

5.1 Avbrott – försäkringsbelopp/högsta ersättning

Ersättning lämnas med högst 30 basbelopp, om inte annat anges i försäkringsbrevet, vid avbrottsförsäkring enligt 7.1

5.2 Extrakostnad – försäkringsbelopp/högsta ersättning

Ersättning lämnas med högst tio basbelopp om inte annat angetts i försäkringsbrevet.

5.3 Hyresförlust – försäkringsbelopp/högsta ersättning

Hyresförlustförsäkring gäller utan försäkringsbelopp. Ersättningen är dock begränsad till den hyresinkomst som skulle ha erhållits under ansvarstiden om skada inte hade inträffat.

5.4 Högsta ersättning vid naturskada och skadegörelse utan samband med inbrott

Bolagets sammanlagda ersättningskyldighet för

- egendomsskador enligt I Egendomsförsäkring 10.3 eller skadegörelse utan samband med inbrott inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret och
  - därav föranledda avbrotts-, extrakostnads- och/eller hyresförlustskador
- är vid varje skadetillfälle högst 150 basbelopp gemensamt för samtliga berörda försäkringar, försäkringstagare och försäkrade i bolaget. Ersättning fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

6. Karens och självrisk

6.1 Karens – avbrott

Med karens vid avbrottsförsäkring inklusive extrakostnad enligt 4.2 förstås att ersättning inte lämnas för uppkommet bortfall av täckningsbidrag under viss tid (karenstiden) räknat från den tidpunkt skadehändelse enligt 7.1 inträffade.

Karenstiden är 24 timmar om inte annat anges i försäkringsbrevet.

6.2 Självrisk – extrakostnad och hyresförlust

Vid uppkommen extrakostnad och/eller hyresförlust dras vid varje skadetillfälle ett belopp som utgör den försäkrade självrisk. Försäkringen gäller med samma grundsjälvrisk som enligt I Egendomsförsäkring.

Vid samtidig egendoms-, extrakostnads- och/eller hyresförlustskada dras endast en självrisk, den högsta.

6.3 Särskild självrisk

Utöver karens enligt 6.1 dras en särskild självrisk som är tio procent av skadebeloppet, dock lägst 0,5 och högst ett basbelopp, vid skada genom brand eller explosion som

- uppkommit där svetsnings- eller skärningsarbete skett, som inte är av tillfällig karaktär. Visar försäkringstagaren att skadan uppkommit utan samband med svetsnings- eller skärningsarbetet tillämpas inte denna bestämmelse
- orsakats av byggtork eller flyttbar uppvärmningsanordning
- som orsakats av motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap, terrängmotorfordon och truck) som uppställts i fabriktionslokal, lagerlokal eller upplag.

Vid samtidig egendoms- och avbrottsskada tillämpas endast en självrisk, den högsta.

7. Försäkrade skadehändelser

7.1 Avbrott och extrakostnader

Försäkringen gäller för avbrott till följd av ersättningsbar egendomsskada enligt I Egendomsförsäkring 10 som inträffat inom i försäkringsbrevet angivet försäkringsställe.

Ersättning lämnas även för avbrott och/eller extrakostnad som uppstått genom

- oförutsett avbrott i tillförsel via servisleddning uti- från av el, gas, vatten eller värme
- att leveransavtal inte kunnat fullföljas beroende på att ersättningsbar egendomsskada enligt I Egendomsförsäkring 10 inträffat hos försäkringstagarens leverantör eller kund inom Norden med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt. Ersättning lämnas inte för längre tid än den för leveranskontraktet gällande återstående kontraktstiden. Utan särskilt avtal lämnas inte högre ersättning än tio basbelopp.
- att räddningstjänsten eller polismyndighet inom ramen för myndighetsutövning och till följd av ett hastigt uppkommet behov låter spärra av ett område på grund av att omedelbar fara föreligger för omgivningen och därmed förhindrar tillgängligheten till försäkringsstället. Ersättning lämnas inte för sådan myndighets andra avspärrningar som sker inom ramen för planlagda skyddsåtgärder. Utan särskilt avtal lämnas inte högre ersättning än tio basbelopp.

Avbrottskada och uppkommen extrakostnad ersätts även om ersättning inte lämnas för egendomsskadan i de fall detta beror på att leverantör eller annan är ansvarig på grund av kontrakt, garanti eller liknande åtagande.

7.2 Hyresförlust

Försäkringen gäller för hyresförlust enligt I Egendomsförsäkring som uppkommit under ansvarstiden, dock högst så lång tid som det rimligen skulle ha tagit att återställa den skadade byggnaden till ursprungligt skick.

Om försäkrad byggnad blir helt eller delvis oanvändbar på grund av egendomsskada som omfattas av försäkringen, enligt I Egendomsförsäkring, ersätts också den hyresförlust som kan uppkomma under ansvarstiden.

7.3 Undantag

Ersättning lämnas inte för bortfall av täckningsbidrag, uppkommen extrakostnad eller hyresförlust som beror på

- att den försäkrade inte utan dröjsmål vidtar erforderliga åtgärder – även av provisorisk art – för att återuppta eller upprätthålla drift av den försäkrade rörelsen
- att den försäkrade inte har erforderligt försäkringskydd för skadad egendom vid skadetillfället, vilket medför dröjsmål med anskaffning av egendom som inte återställs med försäkringsersättning
- förlängd avbrottsstid på grund av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel kapitalbrist
- att en del av ansvarstiden utnyttjats för förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighetsåtgärd.

Ersättning lämnas inte heller för uppkommen extrakostnad

- till följd av felprogrammering
- till följd av störning eller avbrott i telekommunikation
- i form av vite genom försenad eller utebliven leverans.

7.4 Räddningskostnad

Försäkringen lämnar ersättning för utgift (räddningskostnad) för sådan åtgärd som försäkrad är skyldig att omedelbart vidta enligt 9.1 för att försöka be-gränsa skada som redan inträffat eller avvärja skada om kan befaras inträffa. Ersättning för räddningskostnad begränsas till högst det belopp varmed åtgärderna minskat förlusten.

I den mån sådan kostnad medför nytta även under karenstiden eller efter ansvarstidens slut, ersätts den med högst det belopp som kan anses falla på den del av ansvarstiden som inte är karenstid.

8. Säkerhetsföreskrifter

Den försäkrade ska utöver i I Egendomsförsäkring 11.1 – 11-6 för varje tillämplig skadehändelse ange säkerhetsföreskrifter, även iaktta i försäkringsbrevet särskilt angiven säkerhetsföreskrift.

Beträffande påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift (minskning eller bortfall av ersättning), se I Egendomsförsäkring 11.7.

9. Åtgärder i samband med skada

9.1 Räddningsplikt

Med hänvisning till X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7, ska den försäkrade efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat, genom att utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade rörelsens drift, bland annat genom att söka bereda arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än ordinarie arbetsuppgifter.

Den försäkrade ska vidare, om någon annan är ersättningskyldig, vidta erforderliga åtgärder för att bevara bolagets rätt mot denne.

Beträffande påföljd om räddningsplikten inte efterlevs, se X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7.1.

9.2 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

9.3 Ersättningskrav

9.3.1 Senaste tidpunkt för ersättningskrav

Försäkringstagaren ska senast tre månader efter ansvarstidens slut till bolaget överlämna skriftligt ersättningskrav, upprättat i överensstämmelse med de för försäkringen gällande villkoren.

9.3.2 Skyldighet att lämna upplisningar

Försäkringstagaren ska förse bolaget med uppgifter för skadeutredningen, samt på begäran uppvisa räkenskapshandlingar, inventarierapporter etcetera, som styrker ersättningskravet.

9.3.3 Påföljd vid försummelse att anmäla försäkringsfall med mera

Om den försäkrade inte anmäler skada enligt 9.2 eller inte lämnar begärda uppgifter enligt 9.3.1 och 9.3.2 och detta medför skada för bolaget kan ersättningen sättas ned enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 4.4.

10. Skadevärderingsregler

Skada regleras efter ansvarstidens slut

10.1 Avbrott

Skada värderas till beräknat täckningsbidrag under ansvarstiden enligt 10.1.1 minskat med

- uppnått täckningsbidrag under ansvarstiden enligt 10.1.2
- sådan förlust som undantas i 7.3
- sådan i täckningsbidraget enligt 10.1.1 ingående kostnad som kunnat inbesparas
- det täckningsbidrag som innefattas i ersättning för egendomsskadan, till exempel för varor och eget reparationsarbete
- den avkastning som den försäkrade under ansvarstiden erhållit på ersättning för egendomsskadan.

10.1.1 Beräknat täckningsbidrag

Med rörelsens redovisade intäkter och kostnader som grund beräknas det försäkringsmässiga täckningsbidraget under en jämförelseperiod. Jämförelseperioden ska vara av samma längd som ansvarstiden, dock högst tolv månader, och börja tolv månader före dagen för egendomsskadans inträffande.

Överstiger ansvarstiden tolv månader ska det beräknade beloppet ökas med täckningsbidraget under en mot den överskjutande tiden svarande jämförelseperiod, som också börjar tolv månader före skadedagen.

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden ska det beräknade täckningsbidraget jämkas med hänsyn till detta.

Det jämkade beloppet ska anses utgöra det beräknade täckningsbidraget som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden om skadan inte hade inträffat.

10.1.2 Uppnått täckningsbidrag

Det försäkringsmässiga täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden fastställs och ökas med de kostnader som inte är försäkrade till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, såvida inte försäkringstagaren visar att de medfört minskning av skadan.

Täckningsbidraget ska ökas med det täckningsbidrag som under ansvarstiden, till följd av skadan, uppstått i annan rörelse, som den försäkrade eller annan för dennes räkning driver.

10.2 Extrakostnad

Skada värderas till rimliga kostnader för att kunna upprätthålla verksamheten.

10.3 Hyresförlust

Skadebeloppet utgörs av förlust bestående av hyresförlust enligt nedan.

10.3.1 Uthyrd lägenhet eller lokal

För uthyrd lägenhet eller lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning av hyran, som hyresgästen enligt lag kan kräva, och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning med mera samt ränta på ersättning för egendomsskadan.

10.3.2 Uppsägning av hyresavtal

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skadan säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lägenheten eller lokalen sedan den reparerats inte uthyras för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund därav lämnas dock för högst tre månader.

10.3.3 Bostadsrätt

För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt som för lägenhet/lokal, med utgångspunkt från den nedsättning av årsavgiften som kan krävas enligt lag.

10.3.4 Egen utnyttjad lägenhet eller lokal

För sådan del av lägenhet eller lokal som försäkringstagaren själv använder eller utan ersättning upplåter till annan, beräknas hyresförlusten som om den varit uthyrd mot skäligen hyra.

11. Skadeersättningsregler

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ge ersättning för genom avbrottet uppkommet bortfall av täckningsbidrag, extrakostnader och/eller hyresförlust.

11.1 Skadeersättning

Bolaget ersätter

- skada värderad enligt 10 Skadevärderingsregler
- kostnad för skadebegränsande åtgärder vilka inte beaktats vid skadevärderingen enligt ovan, dock högst med det belopp varmed skadan minskats. Medför sådan kostnad nytta även under karenstiden eller efter ansvarstidens slut, ersätts högst det belopp som kan anses falla på ansvarstiden med undantag av karenstiden
- ränteförlust och/eller skälig räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättningen inte betalas förrän efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust betalas avkastningsränta enligt Riksbankens referensränta med ett tillägg av två procentenheter.

med avdrag för

- karens och självrisk enligt 6
- eventuell underförsäkring enligt 11.2.

11.2 Underförsäkring

11.2.1 Avbrott

Om det vid avbrottskada visar sig att den verkliga årslönekostnaden under räkenskapsåret närmast före det försäkringsår under vilket skadan inträffat är högre än den för samma räkenskapsår uppgivna årslönekostnaden enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 1.3, ersätts endast så stor del av avbrottskadan som svarar mot förhållandet mellan den uppgivna och den verkliga årslönekostnaden.

11.2.2 Hyresförlust

Om ersättning för egendomsskadan ska minskas enligt I Egendomsförsäkring 14.4 ska ersättning för hyresförlust minskas i motsvarande grad.

11.3 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Skada regleras efter ansvarstidens slut. Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

11.4 Ränthebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts i 11.3 ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalningen fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än en procent av basbeloppet.

III Ansvarsförsäkring

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser endast i försäkringsbrevet angiven församlings-/föreningsverksamhet och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten samt för förtroendevalda för skada orsakad i samband med uppdragets utförande.

1.2 Fastighetsägaransvar

Försäkringen gäller också för ansvar för fastighet där verksamheten bedrivs och som till övervägande del används härför om den försäkrade är

- ägare till fastighet eller
- brukare av fastighet och har övertagit fastighetsägaransvaret enligt sedvanligt nyttjandearräsavtal.

1.2.1 Byggnads- och anläggningsarbeten utförda på sådan fastighet omfattas av försäkringen om kostnader för detta under försäkringsåret uppgår till högst 20 basbelopp.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under den tid försäkringen varit betald och i kraft. Vid miljöskada gäller dock försäkringen för skada som upptäckts under försäkringstiden.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i Norden. Om försäkringen gäller i andra geografiska områden anges detta i försäkringsbrevet.

Vid försäljnings- och inköpsresor, vid deltagande i konferenser och mässor, gäller dock försäkringen för skada som inträffar i hela världen.

4. Vad försäkringen gäller för

4.1 Försäkringens omfattning

4.1.1 Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet

- enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler
- enligt allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom försäkringstagarens verksamhetsområde då dessa avtalats.

4.1.2 Försäkringen gäller även för ersättningsskyldighet som följer av

- sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägs förvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller begagnande av oöbekad järnvägsövergång
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar, men inte på grund av åtagandet utöver detta.

4.1.3 Produktansvar

Försäkringen omfattar även skadeståndsskyldighet för skada genom levererad produkt – produktansvarsskada*.

**Definition – Produktansvarsskada*

Med skada genom levererad produkt förstås skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp av den försäkrade, eller som tillförts produkten genom åtgärd som den försäkrade eller, för hans räkning, annan person vidtagit

4.2 Åtagande

Vid skadeståndskrav – som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga avtalad självrisk – åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd

- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkats eller åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan, även om försäkringsbeloppet därigenom överskrider
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge.

4.3 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan ersättningsbar skada och som drabbar samma skadelidande.

Ren förmögenhetsskada* ersätts endast i den omfattning som framgår av 4.5 - 4.6 nedan.

**Definition – Ren förmögenhetsskada*

Med ren förmögenhetsskada förstås ekonomisk skada som uppkommer utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

4.5 Miljö- och byggherreansvar

Sakskada, personskada och ren förmögenhetsskada (vid miljöansvar)

Försäkringen gäller för den försäkrades skadeståndsskyldighet för miljöskada*, enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler.

Försäkringen gäller även för den försäkrade i egenskap av byggherre på egen fastighet eller brukad fastighet med de begränsningar som följer av 1.2.1 ovan.

Försäkringen gäller dock endast under förutsättning att

- fel tillfälligt begåtts
- fel plötsligt och oförutsett uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning.

Vid personskada gäller försäkringen utan de begränsningar som anges i ovanstående stycke, då skadan uppkommit till följd av byggnads-, anläggnings- eller installationsarbete och den försäkrade är skadeståndsansvarig i egenskap av byggherre på egen fastighet eller brukad fastighet och med de begränsningar som följer av 1.2.1 ovan.

**Definition – Miljöskada*

Med miljöskada förstås skada genom

- förorening av vattendrag, sjöar eller andra vattenområden
- förorening av grundvatten
- ändring av grundvattennivån
- luftförorening
- markförorening
- buller
- skakning, eller
- annan liknande störning.

4.6 Ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade i egenskap av registeransvarig kan åläggas enligt 48 § personuppgiftslagen (PUL).

5. Undantag – begränsningar

5.1 Böter och viten

Försäkringen gäller inte för böter och viten.

5.2 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för straffskadestånd.

5.3 Skada på levererad produkt

Försäkringen gäller inte för skada på produkt som den försäkrade levererar och inte heller för förmögenhetsförlust till följd därav.

Försäkringen gäller inte heller för skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt.

Produkten anses levererad då den enligt köprättsliga regler avlämnats.

Har den försäkrade utfört eller låtit utföra installation, montage eller annan åtgärd i samband med leverans ingår dessa åtaganden i den levererade produkten.

Undantaget avser inte skada som inträffar till följd av att den försäkrade fullgör avtal som inte har samband med leveransavtalet.

5.4 Undantagna produkter

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av skadebringande egenskaper hos följande produkter

- asbest
- formaldehyd
- PCB (PCB står för Poly Chlorinated Biphenyls, polyklorerade bifenyler)
- läkemedel*
- silikonbaserade implantat
- luftfartyg eller komponenter till dessa.

*Definition – Läkemedel

Med läkemedel avses läkemedel enligt läkemedelslagen (1992:859).

5.5 Reklamation, återtagande

Försäkringen gäller inte för kostnad i samband med reklamation, återtagande, reparation, återställande, utbyte, borttagande eller indragning av levererad produkt.

5.6 Ingrepps- och utbyteskostnader

Om egendom skadas och skadan inte ersätts av denna försäkring, ersätts inte heller kostnader för åtgärder föranledda av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därvid måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

Dock ersätts hälften av kostnaderna för ingrepp som är gemensamt för att undersöka, reparera eller byta ut såväl undantagen som ersättningsbar egendom.

Vad som anges i första och andra stycket beträffande ersättning för ingrepp gäller även för demontering, flyttning eller annan åtkomståtgärd.

5.7 Bristande prestationsförmåga

Försäkringen gäller inte för skada som beror på funktionsbrist, för låg verkningsgrad eller bristande prestationsförmåga hos den levererade produkten, i den mån skadeståndsanspråket endast kan grundas på uttrycklig eller underförstådd utfästelse eller garanti.

5.8 Bristande lämplighet

Försäkringen gäller inte vid skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att defekt i produkten inte upptäckts.

5.9 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats av handlande eller underlåtenhet som – med hänsyn till omständigheterna – inneburit betydande risk för skadas uppkomst. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken den försäkrade eller dennes arbetsledning varit medveten om eller borde ha varit medveten om skaderisken.

Vid skada genom levererad produkt eller egendom gäller försäkringen inte när den försäkrade eller hans arbetsledning känt till felet eller bristen innan skadan uppkom och underlåtit att vidta rimliga åtgärder för att förhindra den.

5.10 Omhändertagen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller annars nyttjar. Försäkringen gäller dock för skada genom brand och utströmning av vatten från ledningssystem på lokal eller byggnad som försäkringstagaren hyr för sin verksamhet
- omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller ihopsätta, såvida inte skada drabbar enskilda exemplar
- på grund av särskilt åtagande yrkesmässigt transporterar, lyfter eller förvarar
- åtagit sig att uppföra eller nedmontera, om egendomen ingår i hus, broar eller andra byggnadsverk
- omhänderhar för försäljning.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

5.11 Trafik med motordrivet fordon

Försäkringen gäller inte för skada när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av

- motordrivet fordon, husvagn, eller annat släpfordon då
- skadan uppkommit till följd av trafik med fordonet
- motordrivet fordon när det används för tävling, träning,
- övningskörning, uppvisning eller liknande inom inhägnat område.

5.12 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande

Försäkringen gäller inte för skada när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av

- luftfartyg, svävare eller hydrokopter
- segel- eller maskindrivna skepp och båtar vid sakskada till följd av kollision med fasta eller
- flytande föremål eller av dessa bogserade föremål
- kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller bogse-rade föremål.

5.13 Nederbörd

Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en direkt följd av

- fukt eller kondens
- översvämning i samband med nederbörd – även nederbörd i form av snö

såvida inte skadan beror på

- att fel tillfälligt begåtts
- att fel plötsligt och oförutsett uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning.

5.14 Rådgivande verksamhet

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet och således inte ingår i ett visst leverans- eller entreprenaduppdrag.

5.15 Annan försäkring

Försäkringen gäller inte i den mån skadan kan ersättas genom arbetsskade- eller socialförsäkring. Undantaget tillämpas inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger.

Vid skada som kan omfattas av trygghetsförsäkring vid arbetsskada enligt kollektivavtal eller liknande, eller patientförsäkring enligt patientskadelagen (1996:799), gäller inte ansvarsförsäkringen. Detta gäller även om försäkringstagaren underlåtit att teckna sådan försäkring.

5.16 Åsidosättande av lag eller myndighets föreskrift

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag eller myndighets föreskrifter, såvida inte den försäkrade kan visa att arbetsledningen varken haft eller bort ha haft kännedom om åsidosättandet.

5.17 Krav mellan försäkrade

Försäkringen gäller inte för skada som de försäkrade orsakar varandra, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

5.18 Byggherreansvar

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av byggherre. Försäkringen gäller inte heller då den försäkrade enligt avtal övertagit byggherrens ansvar enligt miljöbalken, vattenlagen eller andra grannelagsrättsliga regler. Försäkringen gäller dock enligt 4.5, tredje till och med femte stycket.

6. Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som bolaget betalar för skadestånd, utrednings-, förhandlings- och räddningskostnader.

6.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för person- och sakskada är begränsad till

- ett försäkringsbelopp för varje skada och totalt två försäkringsbelopp per försäkringsår, om inte annat anges i 6.2 – 6.9.

6.2 Skada genom levererad produkt – produktansvar – serieskada

Vid skada genom levererad produkt är ersättningen begränsad till

- ett försäkringsbelopp för skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter oavsett om skadorna inträffar under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas därvid intill det försäkringsbelopp som gäller vid den tidpunkt då första skadan inträffade.

6.3 Skada av samma orsak vid samma tillfälle

Om flera skador uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle är ersättningen begränsad till sammanlagt

- 1 försäkringsbelopp

6.5 Skada vid miljöansvar

Vid skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken är ersättningen begränsad till

- 25 basbelopp vid varje skada.

6.6 Skada vid byggherreansvar

Vid byggherreansvarsskada på grund av byggnads- och anläggningsarbeten på egen fastighet är ersättningsbeloppet begränsat till

- 25 basbelopp vid varje skada.

6.7 Skada vid dataregisteransvar

Vid skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar är ersättningen begränsad till

- 10 basbelopp vid varje skada och 100 basbelopp för samtliga skador som inträffat under samma försäkringsår.

6.8 Skada vid transport, lyft och förvaring

Vid skada på egendom som transporteras, lyfts eller förvaras är ersättningen begränsad till

- 5 basbelopp vid varje skada.

6.8 Skada vid nyckelförlust

Vid skada till följd av nyckelförlust som medför ändring eller byte av låscylindrar är ersättningen begränsad till

- 1 basbelopp vid varje skada.

6.10 Skada på hyrd byggnad eller lokal

Vid skada på hyrd byggnad eller lokal är ersättningen begränsad till

- 25 basbelopp vid varje skada.

7. Självrisk

7.1 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skadestånd, sakkunnigutredning, förhandling, rättegång och räddningsåtgärd ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Försäkringen gäller med en grundsjälvrisk som, om inte annat anges i försäkringsbrevet är 20 procent av basbeloppet. Avtal kan träffas om annan grundsjälvrisk. Om vald grundsjälvrisk är högre än särskild självrisk enligt 7.4 nedan, gäller grundsjälvrisken.

Endast en självrisk dras

- vid flera skador som orsakats av samma slags defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle.

7.4 Särskild självrisk

7.4.1 Särskild självrisk – Sprängning, arbetsmaskin, maskindriven kran, brandfarlig vätska

Självrisken är 0,5 basbelopp vid sakskada orsakad av

- sprängningsarbeten
- arbetsmaskin avsedd för grävnings-, planerings- eller schaktningsarbeten
- maskindriven kran
- brandfarlig vätska samt oljor av alla slag.

7.4.2 Särskild självrisk - Heta arbeten

Självrisk är 30 procent av skadebeloppet, dock lägst ett och högst tio basbelopp vid brand-skada orsakad av svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

7.4.3 Särskild självrisk – Miljö- och byggherreansvar

Självrisk är ett basbelopp vid varje skada som ersätts vid byggherreansvar och vid ren förmögenhetsskada vid miljöansvar enligt 4.5.

8. Åtgärder i samband med skada

8.1 Räddningsplikt

Med hänvisning till X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7 i övrigt, ska den försäkrade, då skada som kan förväntas föranleda skadeståndskrav inträffat eller kan befaras komma att inträffa, efter förmåga verka för att begränsa eller avvärja skadan. Häri innefattas bland annat reklamation, återtagande, reparation med flera åtgärder som omnämns i 5.5.

Den försäkrade ska vidare, om någon annan är ersättningskyldig, vidta erforderliga åtgärder för att bevara bolagets rätt mot denne.

Beträffande påföljd om räddningsplikten inte efterlevs, se X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7.1.

8.2 Anmälan om skada

Skada som kan förväntas medföra skadeståndskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

8.3 Tidpunkt för skadeståndskrav

Skadeståndskrav ska vidarebefordras till bolaget snarast efter det att försäkrad erhållit dem.

8.4 Utredning med mera

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

8.5 Dokumentationsplikt

Dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept och liknande handlingar ska i rimlig omfattning bevaras och på bolagets begäran företas när det kan vara av betydelse för bedömningen av skadan (för att kunna fastställa leveranstidpunkt, om skadeståndsskyldighet föreligger, om produkt varit defekt vid leverans och så vidare).

8.6 Påföljd vid försummelse att anmäla försäkringsfall med mera

Om den försäkrade inte anmäler skada enligt 8.2 eller inte medverkar vid utredningen enligt 8.4 och 8.5 och detta medför skada för bolaget kan påföljd inträda enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 4.4.

8.7 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter gäller inte försäkringen.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

8.8 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget.

Bolaget har rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

9. Skadeersättningsregler

9.1 Skadeersättning

Bolaget ersätter

- kostnader enligt åtagande i 4.2
  - räddningskostnader enligt 9.2
- med avdrag för
- självrisk enligt 7
  - eventuell underförsäkring enligt 9.3

samt med tillämpning av villkorens bestämmelser i övrigt där ersättningen kan påverkas.

9.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

Ersättning lämnas dock inte för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt genom reklamation, återtagande, reparation, återställande, utbyte, borttagande eller indragning av levererad produkt.

9.4 Tidpunkt för betalning av ersättning och räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt 8.

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan, betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än en procent av basbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt 8.

IV Ansvarsförsäkring för styrelse

1. Vem försäkringen gäller för

1.1 Försäkrade personer

Försäkringen gäller för försäkringstagarens förutvarande, nuvarande och kommande

- styrelseledamöter och deras suppleanter
- verkställande och vice verkställande direktörer

samt annan person i företaget som kan drabbas av krav som omfattas av denna försäkring (de försäkrade).

1.2 Dotterbolag

Försäkringen gäller för försäkringstagarens dotterbolag och omfattar försäkrade personer enligt 1.1 ovan i försäkringstagarens dotterbolag.

För dotterbolag som förvärvas och bildas under försäkringstiden gäller försäkringen endast efter försäkringsbolagets godkännande. Detta gäller inte om dotterbolagets totala tillgångar understiger tio procent av koncernens tillgångar vid teckningstillfället.

1.3 Uppdrag i annat bolag

Försäkring gäller för uppdrag för försäkrade personers ansvar utanför koncernen, enligt 1.1, endast i de fall detta skriftligen godkänts av försäkringsbolaget.

2. När försäkringen gäller

2.1 Försäkringen gäller för krav som framställs mot försäkrad person under den tid försäkringen är i kraft och som anmäls till försäkringsbolaget inom sex månader från försäkringens upphörande.

Ett krav anses framställt när försäkrad första gången mottager ett skriftligt meddelande därom.

2.2 Förlängd efteranmälningsperiod

Om försäkringsgivaren säger upp försäkringen i förtid eller avböjer att förnya försäkringen eller om försäkringstagaren väljer att inte förnya försäkringen ska försäkringstagaren ha rätt till tolv månaders förlängd efteranmälningsperiod.

Detta gäller endast efter att försäkringstagaren betalt en premie motsvarande 25 procent av det senaste årets premie.

Den förlängda efteranmälningsperioden innebär att försäkringstiden förlängs med tolv månader. Under denna tid gäller försäkringen för krav under förutsättning att kravet orsakats av handling som företagits under försäkringens ordinarie försäkringsstid.

Begäran om förlängd efteranmälningsperiod ska av försäkringstagaren eller de försäkrade skriftligen begäras senast vid försäkringstidens slut.

Hela premien ska betalas senast 30 dagar efter premieavin sänts ut för att försäkringen ska gälla.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Sverige, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

4. Vad försäkringen gäller för

4.1 Försäkringens omfattning

Försäkringen omfattar

- den personliga ersättningsskyldighet för ren förmögenhetsskada som kan drabba försäkrad i dennes företagsledande eller därmed jämförbar ställning och som kan åläggas enligt gällande rätt

- försvarskostnader för försäkrad i brottmål, som är skäligen och nödvändiga och inte ersätts av staten eller annan, under förutsättning att gärningen är vårdslös och inom försäkrings-tagarens verksamhetsområde. Vid uppsåtlig gärning gäller försäkringen endast i den mån inget åtal väcks eller ogillas
- ersättning som försäkrat bolag utgivit till försäkrad person med anledning av krav som ställts mot försäkrad person med anledning av dennes företagsledande ställning. Ersättning betalas ut endast under förutsättning att försäkrat bolag varit rättsligen förpliktat eller tillåten att betala ersättning samt att försäkrad person varit berättigad till ersättning enligt denna försäkring och endast i den mån försäkringsersättning inte utgivits till denna.

4.2 Åtagande

Vid krav som kan omfattas av försäkringen – och som överstiger självrisken åtar sig bolaget – gentemot den försäkrade att

- utreda om skyldighet att utbetala ersättning föreligger förhandla med den som kräver ersättning
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångskostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs betala som den försäkrade inte kan få ersatt av motpart eller annan
- betala det ersättningsanspråk den försäkrade är skyldig att utge.

5. Undantag – begränsningar

5.1 Böter, viten med mera

Försäkringen omfattar inte böter och viten.

5.2 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för någon form av straffskadestånd eller liknande.

5.17 Krav mellan försäkrade

Försäkringen omfattar inte skada som de bolag som omfattas av försäkringen tillfogar varandra. Inte heller gäller försäkringen för anspråk som framställs av en försäkrad person mot en annan försäkrad person.

5.19 Person- och sakskada

Försäkringen gäller inte för person- och sakskada inklusive därav föranledd förmögenhetsskada.

5.20 Brottslig handling, uppsåt och grov vårdslöshet

Försäkringen omfattar inte krav som grundar sig på brottslig handling, uppsåt eller grov vårdslöshet.

Anmärkning

Undantaget tillämpas inte vid brottmål enligt 4.1 avseende ”försvarskostnader för försäkrad i brottmål”.

5.21 Egen vinning

Försäkringen gäller inte för krav som grundar sig på att försäkrad person faktiskt erhållit vinning som försäkrad person inte varit berättigad till.

5.22 Tidigare anmälda krav och tvist

Försäkringen gäller inte för krav som grundar sig på förhållanden som redan anmälts under tidigare försäkring eller för tvist eller process som inletts före denna försäkring trätt i kraft.

5.23 Miljöskada

Försäkringen gäller inte för miljöskada eller miljöbrott.

5.24 Ersättning från annan

Försäkringen gäller inte för kostnad som kan utfås av staten eller annan.

5.25 Egna kostnader

Försäkringen gäller inte för försäkrads kostnader för uppehälle, resor, eget arbete eller förlo-rad inkomst.

5.26 Skada på nytillkomna dotterbolag

Försäkringen gäller inte för skada som drabbar nytillkomna dotterbolag, om skadan beror på fel eller försummelse som företagits innan dotterbolagets förvärvande.

5.27 Inte tecknande av försäkring

Försäkringen gäller inte krav på skada som grundas på att bolaget underlåtit att teckna eller vidmakthålla erforderliga eller tillräckliga försäkringar.

5.28 Skatter

Försäkringen gäller inte för krav som grundar sig på att bolaget underlåtit att betala in skatter eller avgifter till myndighet.

6. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som försäkringsbolaget sammanlagt betalar. Däri ingår också utrednings-, förhandlings- och räddningskostnader.

6.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet

Försäkringsbolagets ersättningsskyldighet är dock begränsad till sammanlagt

- ett försäkringsbelopp då flera skador uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle
- ett försäkringsbelopp för samtliga skador som orsakats under ett och samma försäkringsår.

7. Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

8. Åtgärder i samband med skada

8.1 Räddningsplikt

Med hänvisning till X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7 i övrigt, ska den försäkrade, då skada som kan förväntas föranleda krav inträffat eller kan befaras komma att inträffa, efter förmåga verka för att begränsa eller avvärja skadan.

Den försäkrade ska vidare, om någon annan är ersättningsskyldig, vidta erforderliga åtgärder för att bevara bolagets rätt mot denne.

Beträffande påföljd om räddningsplikten inte efterlevs, se X Allmänna bestämmelser 4.7.1.

8.2 Anmälan om skada

Skada som kan förväntas medföra ersättningskrav ska anmälas till försäkringsbolaget så snart som möjligt.

8.3 Tidpunkt för ersättningskrav

Ersättningskrav ska vidarebefordras till försäkringsbolaget snarast efter det att den försäkrade erhållit dem.

8.4 Utredning med mera

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

8.6 Påföljd vid försummelse att anmäla försäkringsfall med mera

Om den försäkrade inte anmäler skada enligt 8.2 eller inte medverkar vid utredningen enligt 8.4 och detta medför skada kan påföljd inträda enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 4.4.

8.7 Uppgörelse i godo

Om försäkringsbolaget så begär det är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan försäkringsbolagets tillåtelse medge ersättningsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Iakttagelse av försäkringsbolagets föreskrifter gäller inte försäkringen.

Har försäkringsbolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver ersättning är försäkringsbolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att förete ytterligare utredning.

8.8 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget.

Försäkringsbolaget har rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

9. Skadeersättningsregler

9.1 Skadeersättning

Försäkringsbolaget ersätter

- kostnader enligt åtagande i 4.2
- räddningskostnader enligt 9.2

samt med tillämpning av villkorens bestämmelser i övrigt där ersättningen kan påverkas.

9.2 Räddningskostnader

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda ersättningsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

9.3 Underförsäkring

Full försäkring anses föreligga om till bolaget uppgiven årslönekostnad* och årsomsättning* eller annat premieargument** minst motsvarar de verkliga beloppen under räkenskapsåret närmast före det försäkringsår under vilket skadan inträffade. Föreligger full försäkring, ersätter försäkringsbolaget – med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt – uppkommen skada eller förlust i dess helhet.

Föreligger inte full försäkring (underförsäkring) begränsas försäkringsbolagets ersättningsskyldighet – sedan självriskan dragits av – till så stor del som svarar mot den erlagda premien i förhållande till den premie som skulle ha erlagts för full försäkring.

* *Definition – Årslönekostnad och årsomsättning*

Se X Allmänna avtalsbestämmelser 1.3.

** *Annat premieargument*

Om annat premieargument gäller framgår detta av försäkringsbrevet.

9.4 Tidpunkt för utbetalning av ersättning och räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt 8. Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan, betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än en procent av basbeloppet. Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullfölja vad som ankommer på honom enligt 8.

V Rättsskyddsförsäkring

A. Tvistemål

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser endast i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade).

Försäkringen gäller också för den försäkrade såsom nyttjare av fastighet där verksamheten bedrivs och som till övervägande del används för denna.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist som uppkommit under den tid försäkringen varit betald och i kraft, under förutsättning att försäkringsskydd för samma risk varit gällande under en sammanhängande tid av minst två år, när tvist uppkommer. Har försäkringstagaren under nämnda tid haft motsvarande rättsskyddsförsäkring i annat försäkringsbolag får denna tid tillgodoräknas.

Om försäkringsskyddet inte har varit gällande under en sammanhängande tid av två år när tvisten uppkommer, gäller försäkringen under förutsättning att de händelser eller omständigheter, som ligger till grund för anspråket, inträffat under försäkringstiden samt att försäkringen gällt vid tidpunkten för tvistens uppkomst.

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under försäkringstiden samt att inte längre tid än tio år förflutit sedan händelserna och omständigheterna inträffade.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist, som kan prövas som tvistemål med motpart som har hemvist inom Norden eller för tvist avseende fastighet belägen inom Norden.

4. Vad försäkringen gäller för

Bolaget betalar i följande fall (4.1 – 4.3) vid varje tvist nödvändiga och skäligen ombuds- och rättegångskostnader samt kostnader för skäligen utredningar beställda av ombudet, med undantag för vad som framgår av punkterna A5, B5 samt D1. För att försäkringen ska gälla måste den försäkrade anlita ombud enligt D3.1.

4.1 Tvist utan rättegång

Den försäkrades egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt, fastighetsdomstol, statens VA-nämnd, miljödomstol eller av dispasschör i Sverige eller motsvarande domstolar i övriga nordiska länder. Såvitt gäller miljödomstol avses endast tvist om skadestånd enligt 32 kap miljöbalken.

Försäkringen gäller således inte för tvist som kan eller ska prövas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan.

Är tvisten sådan att den först kan eller ska handläggas eller prövas av annan instans (till exempel hyresnämnd, lantmäterimyndighet, konkurrensverket eller kronofogdemyndigheten) betalas endast de kostnader som uppkommit efter sådan prövning eller handläggning.

4.2 Tvist med rättegång

Rättegångskostnader i tvist enligt 4.1 – både den försäkrades egna och sådana som han efter sakprövning förpliktigats utge. I sådana mål gäller försäkringen även för resning, dock endast om resning beviljats, samt även hyresmål som prövas av Svea Hovrätt. Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken.

Rättegångskostnader som den försäkrade vid förlikning under rättegång åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt den försäkrade att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.

4.3 Tvist med skiljemannaförfarande

Försäkringen gäller för kostnader för skiljemannaförfarande, om tvisten utan sådant förfarande kunde ha prövats av i 4.1 första stycket nämnda domstolar.

Ersättning lämnas för den försäkrades egna kostnader och för sådana motparts-kostnader som han, efter skiljemännens prövning förpliktigats utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.

5. Undantag – begränsningar

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende.

5.1 som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagare (arbetstvister)

5.2 där värdet av vad som yrkas inte överstiger 0,5 basbelopp. Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet eller där rätten enligt 1 kap 3 d § rättegångsbalken beslutat att tvisten ska handläggas enligt allmänna regler

5.3 som avser fordran eller annat anspråk, som överlåtits på den försäkrade eller som gäller borgensåtagande eller liknande åtagande

5.4 som gäller den försäkrade såsom ägare, brukare, eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, luftfartyg, skepp, ång-, motor- eller segelbåt, som inte omfattas av egendomsskyddet

5.5 när försäkrad begär eller för talan om tillstånd, godkännande eller liknande om saken prövas av fastighetsdomstol eller miljödomstol

5.6 som rör sådan av försäkringstagaren bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljöbalken anses vara miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lag åberopas eller inte

5.7 som avser ersättningsanspråk mot den försäkrade, om trafik- eller ansvarsförsäkring eller patientförsäkring enligt patientskadelagen (1 996:799) täcker eller skulle kunna täcka sådant ersättningsansvar – oavsett om försäkring finns eller inte.

5.8 där den försäkrade är konkursgäldenär eller där försäkringstagare är part i ackordsförfarande utan konkurs eller i förfarande gällande företagsrekonstruktion

5.9 om den försäkrade inte har befogat intresse av att få sin sak prövad

5.10 som gäller för skadestånd eller annat anspråk mot försäkringstagaren på grund av gärning som föranlett misstanke om eller uppsåtliga brott

5.11 som avser patent- eller annan immaterialrätt

5.12 enligt marknadsföringslagen

5.13 som avser tvist mellan delägare i det försäkrade företaget eller tvist mellan företag i samma koncern som omfattas av denna försäkring

5.14 som gäller den försäkrade som ägare av fastighet eller innehavare av tomträtt som inte är försäkrad i bolaget.

6. Självrisk

Självrisken är 20 procent av basbeloppet samt 20 procent av skadekostnaden som överstiger 20 procent av basbeloppet.

B. Skattemål

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven församlings/föreningsverksamhet och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade).

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist i skattemål under förutsättning att rättsskyddsförsäkringen för skattemål varit i kraft under det beskattningsår då den händelse som orsakade tvisten inträffade och alltjämt är i kraft när skattemålet anhängiggörs. Rättsskyddsförsäkring för skattemål i annat försäkringsbolag under del av denna tid får tillgodoräknas försäkrad.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skattemål i Sverige.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäliga ombudskostnader i förvaltningsrätt, kammarrätt och Högsta förvaltningsdomstolen vid tvist i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten.

5. Undantag – begränsningar

Försäkringen gäller inte för skattemål

5.1 som rör skattebrott

5.2 som rör skönstaxering

5.3 som avser förhandsbesked

5.4 som avser eftertaxering som beror på att försäkrad fullgjort sin uppgiftsplikt på ett oriktigt sätt

5.5 som rör beskattningsfråga där skattebeloppet inte överstiger 0,5 basbelopp

5.6 som avser köp eller försäljning av aktier eller andra andelsbevis.

Försäkringen ersätter inte heller

5.7 avgifter eller skattetillegg.

5.8 ombudskostnader i den mån dessa kan betalas av statliga medel.

6. Självrisk

Självrisken är 20 procent av basbeloppet samt 20 procent av skadekostnaden som överstiger 20 procent av basbeloppet.

D. Gemensamma bestämmelser

1. Vad försäkringen inte gäller för

1.1 Eget arbete med mera

Försäkringen lämnar inte ersättning för

- kostnader som avser eget arbete, förlorad inkomst, resor eller uppehälle för någon av de försäkrade eller för annan med väsentligt inflytande i den försäkrade verksamheten
- kostnader för utredning om innehålllet i utomnordisk rätt
- kostnader för ombuds resor utom Norden
- kostnader för verkställighet av dom, beslut eller avtal
- kostnader när den försäkrade tillerkänts skadestånd som också får anses täcka advokatkostnader och andra kostnader.

1.2 Vissa merkostnader

Försäkringen gäller inte för merkostnader som kan uppstå genom att den försäkrade

- anlitar flera ombud eller byter ombud
- anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur

- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller annars förfarit försumligt
- underlåtit möjligheten att få ersättning av motparten
- krävs på högre ersättning för ombuds- och utredningskostnader än vad som utdömts vid domstols prövning.

1.3 Kostnader från motpart

Försäkringen gäller inte för kostnad som kan betalas av motpart.

2. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Bolagets ersättningskyldighet är vid varje skada begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet.

En skada föreligger om två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist. När den försäkrade har flera tvister som avser samma angelägenheter eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter – även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund – räknas dessa som en skada. Flera skattemål anses som ett mål om de hänför sig till samma beskattningsår.

3. Åtgärder i samband med skada

Rättsskyddsskada ska anmälas skriftligen till bolaget så snart som möjligt.

3.1 Val av ombud

För att försäkringen ska gälla måste den försäkrade anlita ombud. Denne ska

- vara ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller vara biträdande jurist som är anställd på advokatbyrå, eller
- på annat tillfredsställande sätt ha visat att han är lämplig för uppdraget.

Försäkringstagaren och bolaget kan begära att Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor avger ett rådgivande yttrande i fråga om ombuds lämplighet.

Bolaget, advokaten eller den biträdande juristen har rätt att begära prövning av skäligheten av arvode eller andra kostnadsanspråk hos Svensk Försäkrings Ombudskostnadsnämnd (OKN).

Om ombudet inte är advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå kan Svensk Försäkrings Nämnd för Rättsskyddsfrågor (NFR) pröva skäligheten av arvodes- eller kostnadsersättningen.

4. Skadeersättningsregler

4.1 Tidpunkt för betalning av ersättning och räntbestämmelser

Den ersättning som ska utgå från rättsskyddsförsäkringen regleras direkt med den försäkrades eget ombud när ärendet har slutredovisats.

Ersättning à conto kan utbetalas om det finns skäl till det med hänsyn till det arbete som lagts ned i ärendet och till den tid som återstår innan ersättningen kan fastställas. Betalning à conto sker inte oftare än en gång i halvåret.

VI Förmögenhetsbrottsförsäkring

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser endast i försäkringsbrevet angiven församlings/föreningsverksamhet och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade).

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada till följd av brott som upptäcks under den tid försäkringen varit betald och i kraft. Ersättning lämnas dock endast för skada som upptäcks inom tre år efter brottets förövande. Brottet ska ha begåtts efter försäkringens begynnelse dag.

Skada som helt eller delvis inträffar före begynnelse dagen omfattas inte till någon del av försäkringen.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada genom brott som begåtts inom Norden om inte annat anges i försäkringsbrevet.

4. Vad försäkringen gäller för

4.1 Försäkringens omfattning

4.1.1 Försäkringen gäller för den förmögenhetsförlust som åsamkas den försäkrade genom att arbetstagare*, i sin tjänst hos eller i samband med uppdrag för den försäkrade bevisligen gjort sig skyldig till något av följande i brottsbalken angivna förmögenhetsbrott

- förskingring, undandräkt eller grov förskingring
  - bedrägeri, bedrägligt beteende eller grovt bedrägeri
  - stöld eller grov stöld
  - trolöshet mot huvudman, dock endast i den mån den försäkrade kan visa att syftet varit att bereda vinning för annan än den försäkrade och att detta inneburit skada för den försäkrade.
- Har brott begåtts utanför Sverige gäller försäkringen för brott med motsvarande gärningsbeskrivning enligt tillämplig lag på gärningsorten.

**Definition – Arbetstagare*

Med arbetstagare avses, förutom arbetstagare i arbetsrättslig mening, även den för vilken den försäkrade har principalansvar enligt skadeståndslagen, även om anställningsförhållande inte föreligger. Med arbetstagare avses även styrelseledamöter, VD, förtroendevalda med flera, utsedda enligt protokoll från bolagsstämma, årsmöte eller styrelsemöte.

Har brott förövats utanför Sverige, tillämpas det arbetstagarbegrepp som gäller enligt tillämplig lag på gärningsorten.

4.1.2 Försäkringen gäller även för den skadeståndsskyldighet som kan åligga den försäkrade genom arbetstagare som i sin tjänst hos den försäkrade gjort sig skyldig till brott som anges i 4.1.1 mot annan.

4.1.3 Kan det inte fastställas vem som begått brottet gäller försäkringen endast om den försäkrade genom tillförlitlig utredning, förmår styrka att någon av den försäkrades arbetstagare i tjänsten eller i samband med uppdrag gjort sig skyldig till brottet.

4.2 Tilläggsavtal fordras - Databrott

Utan särskilt avtal gäller inte försäkringen för den förmögenhetsförlust som åsamkas den försäkrade genom databrott* som förövats av annan än av arbetstagare.

**Definition – Databrott*

Med databrott avses brottslig handling som förövas genom ändring i program eller upptagning eller på annat sätt olovlig påverkan av resultatet av en automatisk informationsbehandling eller någon annan liknande automatisk process.

4.4 Åtagande

Vid skada som omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga avtalad självrisk, åtar sig bolaget att

- betala den skada som förorsakats den försäkrade
- vid skadeståndskrav – som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga avtalad självrisk
  - utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
  - förhandla med den som kräver skadestånd
  - föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge.

5. Undantag – begränsningar

5.1 Utrednings- och revisionskostnader

Försäkringen gäller inte för utrednings- och revisionskostnader för att fastställa skadans orsak och omfattning även om kostnaden uppkommer i samband med rättegång.

5.2 Ränta

Försäkringen gäller inte för ränteförlust till följd av skadan. Dröjsmålsränta kan ersättas enligt 11.5.

5.3 Förlust av goodwill eller annan indirekt förlust

Försäkringen gäller inte för förlust av goodwill eller annan indirekt förlust såsom utebliven vinst eller intäkt till följd av att den försäkrade inte kan bedriva sin verksamhet på avsett vis till exempel genom förlust av datorutnyttjande eller tid.

5.4 Bestickning, affärshemlighet med mera

Försäkringen gäller inte för skada genom bestickning, yppande av affärshemlighet eller annan konfidentiell information av vilket slag det vara må.

5.5 Förlust efter upptäckt

Försäkringen gäller inte för skada genom brott som förövats av arbetstagare, efter det att genom försäkringen ersättningsbart skadefall, orsakat av denne, har upptäckts.

5.6 Förväntad förlust

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommer under sådana omständigheter, att det för den försäkrades VD, styrelseledamot eller ledande befattningshavare som inte förövat brottet, borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa och som de skäliggen hade kunnat förhindra. Försäkringen gäller inte heller för skada som den försäkrade vid försäkringens tecknande insåg eller borde ha insett skulle komma att inträffa.

5.7 Svinn

Försäkringen gäller inte för skada där lagervärdering eller resultaträkning är enda beviset på förlusten.

5.8 Aktieägare eller motsvarande

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats det försäkrade bolaget (aktiebolag) av arbetstagare som, tillsammans eller var för sig, kontrollerar mer än fem procent av aktiernas röstvärde i det försäkrade bolaget eller i dess dotterbolag. Försäkringen gäller inte heller för skada som åsamkas försäkrat handelsbolag eller kommanditbolag av dess bolagsman eller som åsamkas annan försäkrad rörelse av dess ägare.

5.9 VD/Styrelseansvar

Försäkringen gäller inte för skada som kan ersättas genom VD/styrelseansvarsförsäkring. Detta gäller även om försäkringstagaren underlåtit att teckna sådan försäkring.

5.10 Viten och böter

Försäkringen gäller inte för viten, böter eller straffskadestånd.

5.11 Datavirus

Försäkringen gäller inte för skada genom datavirus* oavsett vad som orsakat detta.

*Definition – Datavirus

Med datavirus avses att program eller instruktioner kopierar sig själva (smittar) till andra existerande program och filer och därigenom åstadkommer oönskade effekter.

6. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som bolaget sammanlagt betalar för skada, skadestånd, förhandlings- och räddningskostnader.

6.1 Ett eller flera brott under samma försäkringsår

Bolagets ersättningsskyldighet för skada till följd av ett eller flera brott som upptäckts under ett försäkringsår är begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet för nämnda år.

6.2 Serieskada

För serieskada* är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet för det år under vilket brottslig handling först upptäcktes.

*Definition – Serieskada

Med serieskada avses all förmögenhetsförlust till följd av en serie brottsliga handlingar av likartad karaktär som förövats av en och samma person, eller flera personer i samförstånd. En serieskada betraktas alltid som en skada.

7. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från de sammanlagda kostnaderna för skada, skadestånd, förhandling, rättegång och räddningsåtgärd ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Självrisken är 50 procent av basbeloppet, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

8. Säkerhetsföreskrifter

Den försäkrade ska iakttä nedan angivna föreskrifter.

8.1 Inventering

Det åligger den försäkrade att minst en gång varje försäkringsår företa inventering av varulager, maskiner och inventarier.

8.2 Revision

Den försäkrade ska företa de revisioner och kontroller som är brukliga inom den försäkrades verksamhetsområde.

Revisionen ska bland annat bestå i granskning av följande:

- verifikationer, fakturor, sociala avgifter med mera
- bokföringsorder, attest och utanordning av utbetalningar
- löpande bokföring och bokslut
- kontoutdrag och saldobesked från bank/postgiro.

Den som utför revisionen ska ha nödvändig kunskap om revisionsarbete samt förmåga att analysera utfallet av revisionsarbetet.

8.3 Tillsynsmyndigheter

Den försäkrade ska iakttä de föreskrifter – med tillämpningsföreskrifter – som meddelats i personuppgiftslagen (1998:204) eller av datainspektionen meddelad föreskrift.

8.5 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Om säkerhetsföreskrifter som anges i 8.1 – 8.3 inte iakttas kan avdrag göras på annars utgående sammanlagd ersättning. Avdraget kan vid allvarlig försummelse bli så stort att ingen ersättning lämnas. Avdraget får dock inte vara större än vad som följer av X Allmänna avtalsbestämmelser 4.6.1.

9. Åtgärder i samband med skada

9.1 Räddningsplikt

Med hänvisning till X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7 i övrigt, ska den försäkrade, då denne upptäckt att förmögenhetsbrott begåtts eller att förberedelse för eller att försök till förmögenhetsbrott förekommit, efter förmåga verka för att begränsa eller avvärja skada.

Häri innefattas skäligen åtgärder för att förhindra en upprepning av den brottsliga handlingen.

Den försäkrade ska vidare, om någon annan är ersättningskyldig, vidta erforderliga åtgärder för att bevara bolagets rätt mot denne.

Beträffande påföljd om räddningsplikten inte efterlevs, se X Allmänna avtalsbestämmelser 4.7.1.

9.2 Anmälan om skada

Skada eller skada som kan förväntas medföra skadeståndstalan ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

9.2.1 Polisanmälan

Den försäkrade ska, på begäran av bolaget, göra polisanmälan.

De handlingar som med anledning av anmälan om brott har upprättats av polis- och åklagarmyndighet ska insändas till bolaget så snart den försäkrade äger tillgång till dessa.

9.3 Tidpunkt för skadeståndskrav

Skadeståndskrav ska vidarebefordras till bolaget snarast efter det att den försäkrade erhållit dem.

9.4 Utredning med mera

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar som är av betydelse för att bedöma skadefallet och i förekommande fall den försäkrades ansvarighet, och som kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

9.5 Dokumentationsplikt

Dokumentation av system, program och drift samt regler om behörighet och liknande handlingar ska i rimlig omfattning bevaras och på bolagets begäran företas när de kan ha betydelse för utredning av skadan.

9.6 Påföljd vid försummelse att anmäla försäkringsfall med mera

Om den försäkrade inte anmäler skada enligt 9.2 eller inte medverkar vid utredningen enligt 9.4 och 9.5 och detta medför skada för bolaget kan påföljd inträda enligt X Allmänna avtalsbestämmelser 4.4.

9.7 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Iakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter gäller inte försäkringen.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

9.8 Skadeståndstalan

Föranleder skada att åtal väcks, ska den försäkrade omedelbart anmäla detta till bolaget och på bolagets begäran föra skadeståndstalan mot arbetstagaren. Den försäkrade är även då skyldig att utan ersättning tillse att erforderlig utredning enligt 9.4 tillhandhålls.

En eventuell dom ska insändas till bolaget så snart försäkringstagaren äger tillgång till denna.

Bolaget har rätt att – i situationer där åklagare inte för den försäkrades talan – efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt ovan kan en dom inte åberopas mot bolaget och inte heller ersätts uppkomna kostnader.

10. Skadevärderingsregler

10.1 Skadevärdering

Skadevärdering sker enligt utomobligatoriska skadeståndsrättsliga regler.

10.1.1 Arbetstagares/förtroendevalds fordran

Vid beräkning av skadans storlek ska, om det kan ske lagligen, avdrag göras för fordran som den arbetstagare eller förtroendevald vilken begått brottet, har gentemot den försäkrade.

11. Skadeersättningsregler

11.1 Skadeersättning

Bolaget ersätter

- kostnader enligt åtagande i 4.4
- räddningskostnader enligt 11.2
- med avdrag för självrisk enligt 7.
- eventuell underförsäkring enligt 11.3 samt med tillämpning av villkorens bestämmelser i övrigt där ersättningen kan påverkas.

11.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller redan inträffad skada, som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

11.3 Underförsäkring

Full försäkring anses föreligga om till bolaget uppgiven årslönekostnad* minst motsvarar det verkliga beloppet under räkenskapsåret närmast före det försäkringsår under vilket skadan upptäckts och anmälts till bolaget.

Föreligger full försäkring, ersätter bolaget – med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt – uppkommen skada eller förlust i dess helhet.

Föreligger inte full försäkring (underförsäkring) begränsas bolagets ersättningsskyldighet – sedan självrisken dragits av – till så stor del som svarar mot den erlagda premien i förhållande till den premie som skulle ha erlagts för full försäkring.

*Definition – årslönekostnad

Se X Allmänna avtalsbestämmelser 1.3.

11.4 Skadeersättningsregler i övrigt

11.4.1 Egendom som kommit till rätta

Kommer egendom, för vilken ersättning utgetts, till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande.

Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

Försäkringstagaren äger rätt att – före bolaget – tillgodogöra sig värdet av egendom som kommit till rätta i den utsträckning skadebeloppet överstiger försäkringsbeloppet.

Bolaget äger tillgodogöra sig återstoden, dock aldrig mer än utbetald ersättning.

11.5 Tidpunkt för betalning av skadeersättning och räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom enligt 9.

Om misstänkt brott föranleder rättegång utbetalas inte ersättning innan lagakraftvunnen dom föreligger.

Ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit domen.

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas inte om den är mindre än 1 procent av basbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommer på honom enligt 9.

VII Skadeståndsgarantiförsäkring

1. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på försäkrad byggnad

- för vilken bostadsrättsinnehavare eller hyresgäst är skadeståndsskyldig enligt gällande rätt och
- som är ersättningsbar enligt bolagets villkor för ansvarsförsäkring för privatperson och
- om den som orsakar skadan (bostadsrättsinnehavare eller hyresgäst) saknar gällande ansvarsförsäkring.

2. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet enligt detta villkor är begränsad till tio basbelopp vid varje skadetillfälle, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Ersättningen bestäms enligt reglerna i 5 kap. skadeståndslagen.

3. Självrisk

Självrisken är vid varje skadetillfälle 20 procent av basbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

VIII Cistern- och oljeskada

A. Cisternförsäkring

1. Cistern

Försäkringen gäller för skada på cistern*

- I 10:2 Brandförsäkring
- I 10.10 Maskin- och allriskförsäkring i bolagets grundvillkor för företagsförsäkring

* *Definition – Cistern*

Till cistern räknas även från denna gående rörledningar till och med närmast cisternen befintlig ventil.

2. Innehåll i cistern

Försäkringen gäller för skada på innehåll i cistern enligt I 10:2 Brandförsäkring (se p.1) och dessutom för skada genom plötslig och oförutsedd förlust, förstöring eller förorening av den vätska, som rinner ut från eller finns i cisternen.

3. Undantag

3.1 Undantag

Ersättning lämnas inte för skada

- genom normalt svinn eller genom stöld
- genom långsamt utträngande vätska (diffusion)
- på innehåll vid dess hantering eller lagring genom blandning med annat ämne eller annan vätska. Dock ersätts sådan skada som orsakats av ersättningsbar skada enligt 1.
- på cistern som består i slitage, rostning, frätning eller förbrukning

4. Säkerhetsföreskrifter

Den försäkrade ska utöver de säkerhetsföreskrifter som anges i grundvillkoren i Egendomsförsäkring 11.1-11.6.5 iaktta nedan angivna föreskrifter.

Beträffande påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift, se i Egendomsförsäkring 11.7.

4.1 Cistern

För cistern som innehåller brännbara eller frätande vätskor ska, om cisternen är beställd efter 1953 09 15, av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) utarbetade och av Arbetsmiljöverket godkända bestämmelser vara uppfyllda. Där dessa bestämmelser inte är tillämpliga – till exempel för cistern av betong och cistern med flytande tak – ska cistern vara godkänd av Kommerskollegium.

4.2 Avstånd till uppvärmningsanordning

Utan bolagets medgivande får inom 15 meter från cistern för brännbar vätska eller i sådan cistern inte finnas uppvärmningsanordning för olja, eldstad eller bar eld i någon form.

4.3 Påfyllning och tappning

Vid påfyllning och tappning – dock minst en gång om året – ska vätskekvantiteten i cistern, som rymmer mer än 50 m³, mätas och journalföras såväl före som efter påfyllningen respektive tappningen. Journalen ska vid skada samt då så begärs företes för bolagets representant.

Denna bestämmelse avser inte kontinuerlig tappning. Vid sådan tappning ska kontroll av normalt läckage eller svinn ske genom andra lämpliga åtgärder.

4.4 Jordning och åskledare

Cistern för brännbar vätska ska vara elektriskt jordad.

Cistern som inte är av plåt ska dessutom vara försedd med åskledare.

4.5 Uppvärmning

Uppvärms i cistern befintlig brännbar vätska på annat sätt än medelst varmvatten eller mättad ånga med högst 0,8 Mpa övertryck, ska anordningen vara utförd enligt Sprängämnesinspektionens anvisningar (se av Statens Brandnämnd/Brandinspektionen utgivet cirkulär).

4.6 Över- och undertryck

Cistern ska vara så utförd eller försedd med sådana anordningar att fara för bristning av cistern genom övertryck eller vakuum undanröjs.

B. Oljeskada avseende försäkringstagarens och tredje mans egendom

1. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på

- försäkringstagarens egendom
- tredje mans egendom

samt för denne därigenom åsamkad förmögenhetsförlust som inte betingas av personskada, förutsatt att rättsligt relevant orsakssamband föreligger mellan utströmningen och skadan (adekvat kausalitet)

Till egendom räknas även mark, sjö, vattendrag och vattentäkt.

2. Försäkrade skadehändelser

Försäkringen omfattar skada genom oförutsedd utströmning av olja från cistern eller bergtrum med tillhörande rörsystem som ägs eller disponeras av försäkringstagaren.

Med olja avses här även annan brandfarlig vätska enligt förordningen om brandfarliga och explosiva varor (SFS 1988:1145).

3. Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- på försäkringstagarens egendom genom inblandning av olja i annan vätska än yt- eller grundvatten
- genom normalt svinn och stöld
- genom långsamt utträngande olja (diffusion)
- som är en följd av normalt beräknligt spill
- som kan ersättas genom brand-, vatten- eller ansvarsförsäkring eller enligt reglerna i trafikskadlagen.
- på den läckande cisternen med tillhörande rörsystem samt inte heller för utrunnen olja.

4. Värderings- och ersättningsregler

4.1 Försäkringstagarens egendom

Vid skada på försäkringstagarens egendom tillämpas de värderings- och ersättningsregler som i övrigt gäller för respektive slag av försäkrad egendom.

4.2 Egendom tillhörig tredje man

Skada på egendom tillhörig tredje man skall värderas enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler.

5. Säkerhetsföreskrifter

Den försäkrade ska utöver de säkerhetsföreskrifter som anges i grundvillkoren I Egendomsförsäkring 11.1-11.6.5 iaktta nedan angivna föreskrifter.

Beträffande påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift, se I Egendomsförsäkring 11.7.

5.1 Säkerhetsutrustning

För att begränsa skada och för att kunna göra ett snabbt ingripande vid oljeutströmning ska anläggningen ha tillgång till erforderlig utrustning för begränsning och sanering av olja samt tillse att berörd personal har erforderlig utbildning i användandet av sådan utrustning.

C. Gemensamma bestämmelser för cistern- och oljeskada

1. Högsta ersättningsbelopp

Försäkringsbolagets ersättningsskyldighet är totalt för under försäkringsåret inträffade skador begränsad till 25 basbelopp.

2. Självrisk

Självrisken är tio procent av skadebeloppet, dock lägst ett halvt basbelopp.

Vid samtidig cistern- och oljeskada dras endast en självrisk.

3. Särskild självrisk

Vid skada på ytbeklädnad (isolering och täckplåt) på cistern gäller särskild självrisk som är tio procent av skadebeloppet, dock lägst två basbelopp.

IX Överfallsförsäkring

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och dennes arbetstagare (de försäkrade).

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under den tid försäkringen varit betald och i kraft.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat i samband med tjänsteutövning inom Norden.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen lämnar ersättning för skada som drabbat försäkrad genom sådant fysiskt våld mot person som anges i punkt 7.1 och som utgör ett uppsåtligt brott enligt brottsbalken. Kravet på fysiskt våld tillämpas inte vid sexualbrott.

Finns redan ett kroppsfel (sjukdom, sjuklig förändring eller annan kroppsskada) när skadehändelsen inträffar eller har kroppsfelet tillkommit senare och det kan antas att kroppsfelet medverkat till att följderna av skadan förvärrats, lämnas ersättning bara för de följder som direkt beror på skadehändelsen oberoende av kroppsfelet.

5. Undantag

Försäkringen gäller inte

5.1 för skada som de försäkrade tillfogar varandra

5.2 för skada som har samband med att den försäkrade utför eller har utfört brottslig handling.

Överfallsskyddet gäller inte heller om deltagandet i brottslig handling skett i form av medverkan, försök, förberedelse eller stämpling till brott.

5.3 i den mån skadan ersätts genom TFA-försäkring (kollektivavtalsgrundad trygghetsförsäkring vid arbetsskada).

6. Aktsamhetskrav

Ersättningen kan sättas ned om du utan skälig anledning utsätter dig för risken att skadas. Ersättningen kan också sättas ned om du genom att vara påverkad av alkohol, sömnmedel, narkotika eller annat berusningsmedel utsätter dig för risken att skadas.

6.1 Om du brutit mot något aktsamhetskrav

Om du brutit mot något aktsamhetskrav kan vi göra avdrag på ersättningen.

Avdraget görs efter vad som är skäligt med hänsyn till förhållandets samband med den inträffade skadan, det uppsåt eller den vårdslöshet som har förekommit och omständigheterna i övrigt. Avdraget kan i allvarliga fall leda till att du inte får någon ersättning alls. Vi gör inget avdrag om försummelsen är lindrig.

7. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Ersättning lämnas i form av överfallsersättning, tandskadeersättning, invaliditetsersättning och dödsfallsersättning. Vid varje skadetillfälle är den sammanlagda ersättningen för dessa moment begränsad till högst 1 000 000 kronor, även om flera personer som omfattas av försäkringen skadas.

7.1 Överfallsersättning

Överfallsersättning lämnas med lägst 8 000 kronor och högst 120 000 kronor enligt nedanstående tabell. Om den försäkrade utsatts för upprepade brott av samma gärningsman eller av en eller flera gärningsmän vid samma tillfälle lämnas endast ett ersättningsbelopp.

Typ av brott	Belopp (kr)
Misshandel utförd av en gärningsman	8 000
Misshandel utförd av flera gärningsmän eller en gärningsman med vapen	12 000
Grov misshandel	
• om gärningen inte medfört sjukskrivning	12 000
• om gärningen medfört sjukskrivning i högst en vecka	15 000
• om gärningen medfört akut sjukskrivning under längre tid än en vecka	30 000
Grov misshandel som medfört livshotande skada	70 000
Mordförsök eller dråpförsök	
• om gärningen inte medfört livshotande kroppsskada	70 000
• om gärningen medfört livshotande kroppsskada	120 000
Våldtäkt, våldtäkt mot barn och grovt sexuellt tvång	90 000
Grov våldtäkt och grovt våldtäkt mot barn	110 000
Sexuellt övergrepp mot barn och sexuellt utnyttjande av barn	30 000
Sexuellt tvång, grovt sexuellt övergrepp mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av barn	50 000

7.2 Tandskadeersättning

Vid behov av tandläkarvård till följd av överfallet lämnas ersättning för kostnader enligt nedan.

Dock ersätts endast en slutbehandling/permanentbehandling per skada.

Ersättning lämnas för kostnader för nödvändig behandling av tand eller av tandprotes som skadas i munnen. Om det redan vid skadetillfället förelåg ett tandbehandlingsbehov avseende de skadade tänderna har bolaget rätt att i skäligen omfattning minska ersättningens storlek.

Ersättning lämnas för kostnader som uppkommit inom fem år från skadetillfället. Kostnaderna ska vara godkända av bolaget innan behandling påbörjas.

Nödvändiga kostnader vid behandling i Sverige ersätts endast för sådan behandling som helt eller delvis omfattas av den allmänna tandvårdsförsäkringens bestämmelser eller som på annat sätt finansieras av offentliga medel.

7.3 Invaliditetsersättning

Ersättningen beräknas med utgångspunkt från medicinsk invaliditetsgrad och försäkringsbelopp.

Försäkringsbeloppet är tio basbelopp.

7.3.1 Medicinsk invaliditet

Med medicinsk invaliditet menas ett tillstånd där det efter den akuta sjuktiden finns sådan bestående nedsättning av kroppsfunctjonen, som fastställs oberoende av den försäkrades yrke och arbetsförhållanden eller fritidsintressen. Funktionsnedsättningen ska objektivt kunna fastställas. Som medicinsk invaliditet räknas även förlust av inre organ.

Den medicinska invaliditetsgraden bestäms med ledning av en av försäkringsbranschen gemensamt fastställd tabell.

Rätt till ersättning föreligger när invaliditetstillståndet inträtt och den framtida medicinska invaliditeten fastställts, dock tidigast två år efter skadetillfället.

Finns redan ett kroppsfelet (sjukdom, sjuklig förändring eller annan kroppsskada) när olycksfallsskadan inträffar eller har kroppsfelet tillkommit senare gäller följande:

Kan det antas att kroppsfelet medverkat till att följderna av skadan förvärrats, lämnas ersättning bara för de följder som direkt beror på olycksfallsskadan, oberoende av kroppsfelet.

Kan funktionsförmågan förbättras genom användning av protes, bestäms invaliditetsgraden med beaktande även av protesfunktionen. Var funktionsförmågan redan tidigare nedsatt på grund av sjukdom, sjuklig förändring eller annan kroppsskada, frånräknas motsvarande medicinska invaliditetsgrad.

Försäkringsbeloppet för medicinsk invaliditet gäller före fyllda 50 år. Därefter minskas försäkringsbeloppet med fem procentenheter för varje år fram till 65 års ålder. Därefter sker ingen ytterligare minskning. Ersättning lämnas med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden angiven i procent.

Vid invaliditetsgrad som understiger fem procent lämnas ersättning som motsvarar en procent av försäkringsbeloppet. Vid beräkning av denna ersättning minskas inte försäkringsbeloppet på grund av den försäkrades ålder. Ersättningsbeloppet beräknas utifrån det försäkringsbelopp som gällde vid skadetillfället.

7.4 Dödsfallsersättning

Om skadehändelsen leder till dödsfall lämnas ersättning med 20 000 kronor. Ersättningen betalas till dödsboet.

8. Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

9. Åtgärder i samband med skada

Skada som kan medföra ersättningskrav mot bolaget ska anmälas så snart som möjligt.

För att ersättning ska utbetalas ska försäkringstagaren

- anmäla skadehändelsen till polisen
- kunna uppvisa en lagakraftvunnen dom om bolaget så begär eller – om gärningsmannen är okänd – en slutförd förundersökning gjord av polisen.

10. Tidpunkt för betalning av ersättning och räntebestämmelser

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt 9.

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan, betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än en procent av basbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt 9.

XI Krisförsäkring

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren och dennes arbets-tagare/förtroendevalda och medverkande i samband med uppdrags utförande i försäkringstagarens verksamhet (de försäkrade).

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffat under den tid försäkringen varit betald och i kraft.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller vid skada på försäkringsstället inom Norden. Om försäkringstagaren även tecknat tjänstereseförsäkring hos bolaget gäller krisförsäkringen inom samma område som tjänstereseförsäkringen.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen omfattar kristerapi för försäkrad som i tjänsten/uppdragets utförande eller under tjänsteresa drabbas av akut psykisk kris på grund av skadehändelse som är ersättningsbar enligt i försäkringsbrevet angiven och av försäkringstagaren tecknad försäkring.

5. Vad försäkringen omfattar

Försäkringen ersätter skälig kostnad för behandling (krisbearbetning), som försäkrad i samråd med legitimerad psykolog och bolaget är berättigad att erhålla. Bolaget förbehåller sig rätten att godkänna valet av psykolog. Försäkringen omfattar högst tio behandlingstillfällen per försäkrad och skada. Behandlingen ska vara påbörjad inom två år från det att försäkringsfallet inträffade och vara avslutad inom ett år från första behandlingstillfället. All kristerapi ska ges i Sverige. Med kostnad för behandling förstås arvode för samtalsterapi (psykologikonsultation). Resekostnader ersätts inte.

6. Undantag

Försäkringen gäller inte

- för den försäkrade som privatperson
- till följd av skada som de försäkrade tillfogat varandra
- för skadehändelse under arbetstid som inte har direkt samband med arbetet
- vid resor till och från arbetsplatsen
- för kristerapi som inte är föranledd av traumatisk händelse
- för skada som uppstått i samband med att den försäkrade utfört eller medverkat till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.

7. Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

8. Åtgärder i samband med skada

Skada som kan ge behov av behandlingshjälp ska anmälas så snart som möjligt till bolaget. Rån, hot eller överfall ska polisanmälas.

XII Olycksfallsförsäkring

1. Ersättningsbelopp

Läkekostnader

Vid olycksfallsskada

- Nödvändiga kostnader för vård (till exempel läkarvård, läkemedel, behandling, hjälpmedel och vårdresor).

Merkostnader

Vid olycksfallsskada

- Nödvändiga merkostnader för kost och logi
- Nödvändiga merkostnader för hemtransport
- Nödvändiga merkostnader för anhörigs resa till svårt skadad eller svårt sjuk, dock högst med 1 basbelopp.

Tandbehandlingskostnader

Vid olycksfallsskada

- Nödvändiga kostnader för akut tandbehandling på grund av olycksfallsskada.

Invaliditetsersättning

Vid olycksfallsskada

- medicinsk invaliditet högst 15 basbelopp
- ekonomisk invaliditet högst 15 basbelopp
- anskaffning av handikappfordon högst ett basbelopp.

Dödsfallsersättning

Vid olycksfallsskada

- Ersättning vid dödsfall högst 0,5 basbelopp.

2. Förklaringar av viktiga begrepp

Basbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället och som varje år bestäms av regeringen. Det används bland annat för beräkning av vissa basbelopp.

Akut sjuktid

Med akut sjuktid menas den tid under vilken den skadade givits vård och behandling för att förhindra eller minska menliga följder av skadan inklusive uppkomna komplikationer. Den akuta sjuktiden börjar vid skadetillfället och varar till dess ett stationärt (stillstående) tillstånd inträtt.

3. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- försäkringstagarens medlemmar
- försäkringstagarens anställda och förtroendevalda
- medverkande i försäkringstagarens verksamhet
- barn i förskola i försäkringstagarens regi
- deltagare i försäkringstagarens övriga barn- och ungdomsverksamhet
- frivillig oavlönad arbetskraft vid skötsel av försäkrad fastighet/lokal
- besökare i försäkringstagarens mötes-, biograf-, teaterverksamhet och liknande.

4. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller vid olycksfallsskada som inträffat under den tid försäkringen varit betald och i kraft (försäkringstiden) enligt följande

- för medlemmar, anställda, förtroendevalda och medverkande vid deltagande i, samt under direkt färd till och från möte, läger, kurs eller annat därmed jämförbart verksamhetsarrangemang anordnat av försäkringstagaren eller av annan än försäkringstagaren, då deltagandet sker på försäkringstagarens uppdrag (se dock punkt 7.1 angående arbetskada)
- för deltagare i övrig barn- och ungdomsverksamhet vid deltagande i, samt under direkt färd till och från möte, läger, kurs eller annat därmed jämförbart verksamhetsarrangemang anordnat av försäkringstagaren
- för frivillig oavlönad arbetskraft vid skötsel av försäkringstagarens fastigheter och lokaler samt under den direkta färden till och från sådant uppdrag
- för mötesbesökare i försäkringstagarens verksamhet, men då endast om olycksfallet inträffar inom den fastighet där verksamheten bedrivs.

5. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för olycksfallsskada som inträffar inom Norden, samt i hela världen vid resa som avses vara högst 45 dagar med undantag för de länder/områden till vilka Utrikesdepartementet och /eller svenska Smittskyddsinstitutet helt eller delvis avråder resa.

Ovanstående avser de förhållanden som gäller vid resans påbörjande.

6. Vad försäkringen gäller för

6.1 Olycksfallsskada

Försäkringen lämnar ersättning för direkta följder av olycksfallsskada som inträffar under försäkringstiden.

En olycksfallsskada är en kroppsskada som den försäkrade drabbas av genom en oföretsedd plötslig yttre händelse. Psykiska besvär betraktas inte som kroppsskada.

Med olycksfallsskada jämställs kroppsskada som orsakats av solsting, värmeslag, förfrysning, vridvåld mot knä och helt avsliten hälsena (total hälseneruptur) även utan oföretsedd plötslig yttre händelse.

För andra avslitna senor lämnas ersättning bara om de är en direkt följd av ett olycksfall.

Med kroppsskada jämställs skada på protes eller annan liknande anordning som användes för sitt ändamål när skadan inträffade.

Samband mellan kroppsskada och någon av de ovan angivna skadevållande orsakerna ska anses föreligga, om det är klart mera sannolikt än att samband inte föreligger.

Finns redan ett kroppsfel (sjukdom, sjuklig förändring eller annan kroppsskada) när olycksfallsskadan inträffar eller har kroppsfelet tillkommit senare gäller följande. Har kroppsfelet medverkat till att följderna av skadan förvärrats, lämnas ersättning bara för de följder som direkt beror på olycksfallsskadan oberoende av kroppsfelet. En bedömning sker således av vilken skadeföljd det hade blivit om kroppsfelet inte funnits. Om det endast är kroppsfelet som har orsakat besvären lämnas ingen ersättning.

Som olycksfallsskada räknas inte frivilligt orsakad kroppsskada som uppkommit genom

- smitta av bakterier, virus eller annat smittämne. Smitta på grund av insektsstick eller liknande kan dock ersättas som olycksfallsskada
- smitta eller förgiftning genom intagande av mat eller dryck
- ingrepp, behandling eller undersökning (skada vid medicinsk behandling) eller genom användning av läkemedel
- förslitning, överbelastning eller överansträngning.

7. Undantag

7.1 Utan särskilt avtal gäller försäkringen inte för

- olycksfallsskada vid all sport- eller idrottsävling sanktionerad av idrottsförbund eller liknande eller träning som har samband med sådan tävling samt sport och idrott enligt 7.2
- olycksfallsskada under verksamhet som har karaktären av expedition

- olycksfallsskada under tjänsteutövning eller eljest, där skadan är att betrakta som arbets-skada* oavsett om den försäkrade är att betrakta som arbetstagare, arbetsgivare eller egen företagare.

Detta undantag tillämpas inte för ”frivillig oavlönad arbetskraft” enligt 4.

* Definition – Arbetskada

Med arbetskada avses arbetskada enligt Lagen om arbets-skadeförsäkring (LAF).

7.2 Sport och idrott

För försäkrad som fyllt 16 år gäller försäkringen inte vid olycksfallsskada som drabbat den försäkrade under deltagande i

- boxning, brottning, judo, karate eller därmed jämförlig idrottsutövning
- fristilsskidåkning
- bungy jump och därmed jämförlig verksamhet
- fallskärmshoppning, paramotor, drakflygning, hängflygning, skärmflygning och därmed jämförlig verksamhet
- bergsklättring, klättring på bergvägg eller på uppbyggd anordning för klättring
- forsränning

oavsett om deltagandet eller utövandet skett i tävling, under träning, i organiserade former i övrigt, enskilt eller på annat sätt.

8. Ersättning för kostnader

8.1 Läkekostnader vid olycksfallsskada

Om olycksfallsskada kräver läkarvård, lämnas ersättning för kostnader för vård (läkarvård, läkemedel, behandling, hjälpmedel och för resor till och från behandling).

Kostnaderna ska grunda sig på föreskrift av legitimerad läkare för att läka skadan och ska kunnas styrkas med originalkvitton.

Om behov av vård enligt ovan uppkommit i Sverige och *inte* finansieras av offentliga medel, lämnas ersättning motsvarande patientavgiften för offentligt finansierad vård.

Kostnader för resor till och från vård och behandling ersätts med högst den egenavgift för sjukresor som bestämts av landstinget. Billigast möjliga färd sätt med hänsyn till hälsotillståndet ska användas.

Vid olycksfallsskada lämnas ersättning för kostnader som uppkommer inom högst fem år från skadetillfället.

Ersättning vid sjukhusvård och övriga resor vid olycksfallsskada

Utöver ersättningarna ovan för kostnader för vård, kan ersättning även lämnas vid olycksfallsskada för följande kostnader som uppkommer inom fem år från skadetillfället:

- Medför olycksfallsskadan behov av sjukhusvård under akut sjuktid lämnas ersättning från försäkringen för den del av kostnaden som inte motsvarar inbesparade levnadskostnader, dock högst motsvarande ersättningen från försäkringen vid vård inom den offentliga akut-sjukvården.
- Ersättning lämnas för merkostnader för resor mellan bostaden och den fasta arbets- eller utbildningsplatsen, om legitimerad läkare har föreskrivit särskilt transportmedel under akut sjuktid för att den försäkrade ska kunna utföra arbetet eller utbildningen. Kostnader för resor mellan fast bostad och ordinarie arbetsplats ska dock i första hand ersättas av arbetsgivare/försäkringskassa. Billigast möjliga färd sätt med hänsyn till hälsotillståndet ska användas.

8.2 Merkostnader vid olycksfallsskada

Merkostnader för kost och logi

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäliga merkostnader för kost och logi som olycksfallsskada orsakat och enligt läkarens bestyrkande nödvändiggjort en förlängning av tiden för upphållet på viss ort, eller ändring av förläggningssättet, och kostnaderna uppkommit inom 60 dagar från första läkarbesöket.

Merkostnader för hemtransport

Om försäkrad på grund av olycksfallsskada tvingas avbryta tjänsteuppdraget och återvända till hemorten, lämnas ersättning för merutgifter för det färd sätt som föreskrivits av behörig läkare.

Skälig ersättning lämnas också för en anhörigs resa från hemorten och åter samt för uppehållskostnader om försäkrad råkar ut för en olycksfallsskada som enligt läkares utlåtande kräver anhörigs närvaro. Ersättning lämnas med högst ett basbelopp.

Vid dödsfall lämnas ersättning för nödvändiga utgifter för hemtransporten. I stället för hemtransport kan bolaget betala begravning på platsen. För begravning på platsen maximeras ersättningen till vad hemtransportkostnaden skulle uppgå till.

8.3 Tandskadekostnader vid olycksfallsskada

Om olycksfallsskadan medför behov av tandläkarvård, som en direkt följd av olycksfallet, ersätts kostnad för nödvändig behandling av tand eller tandprotes som skadats i munnen.

Dock ersätts endast en slutbehandling/permanentbehandling per skada.

Om det redan vid skadetillfället förelåg ett tandbehandlingsbehov vad avser de skadade tänderna, äger bolaget rätt att i skälig omfattning delvis eller helt nedsätta ersättningens storlek.

Ersättning lämnas även för kostnader för nödvändiga resor för tandbehandling. Resekostnaden ersätts med högst den egenavgift för resor som bestäms av landstinget. Billigast möjliga färdsätt med hänsyn till hälsotillståndet ska användas. För att kostnaderna ska kunna ersättas måste de ha uppkommit inom fem år från skadetillfället.

Kostnaderna måste vara godkända av bolaget innan behandlingen påbörjas.

Tandskada som uppkommit vid tuggning eller bitning anses inte som olycksfallsskada.

För den som inte fyllt 20 år, och har rätt till fri tandvård, lämnas ersättning endast för den akuta behandlingen.

Måste slutbehandlingen på grund av ålder skjutas upp till senare tidpunkt ska den uppskjutna behandlingen, för att ersättningen ska kunna lämnas, slutföras innan den försäkrade fyllt 25 år eller inom fem år från det att olycksfallet inträffade.

Vid i Sverige uppkommet behov av tandbehandling kan nödvändiga kostnader ersättas endast för sådan behandling som helt eller delvis omfattas av den allmänna tandvårdsförsäkringens bestämmelser eller som på annat sätt finansieras av offentliga medel.

8.4 Gemensamt för ersättning för kostnader

Vid ersättning för kostnader som lämnas enligt punkterna 8.1-8.3 ovan gäller följande:

- Om den försäkrade inte har rätt till ersättning från försäkringskassan i Sverige, lämnas ersättning från försäkringen bara för de kostnader som skulle ha ersatts om denna rätt funnits.
- Ersättning för kostnader lämnas inte för skada som berättigar till annan ersättning för kostnader enligt lag, annan författning eller från annan försäkring. Kostnader som ersätts genom kollektivavtal slutet mellan huvudorganisationer på arbetsmarknaden ersätts heller inte.
- Vid olycksfall som inträffat i Sverige ersätts inte kostnader för vård utomlands.
- Om ersättning har prisbasbelopp som beräkningsgrund, lämnas ersättning efter det basbelopp som gäller vid utbetalningstillfället.

9. Ersättning för invaliditet vid olycksfallsskada

Ersättning kan lämnas både för medicinsk och ekonomisk invaliditet samt för anskaffning av handikappfordon.

9.1 Medicinsk invaliditet

Med medicinsk invaliditet menas ett tillstånd där det efter den akuta sjuktiden finns sådan bestående nedsättning av kroppsfunktionen, som fastställs oberoende av den försäkrades yrke och arbetsförhållanden eller fritidsintressen. Funktionsnedsättning ska objektivt kunna fastställas. Som medicinsk invaliditet räknas även förlust av inre organ.

Den medicinska invaliditetsgraden bestäms med ledning av en av försäkringsbranschen gemensamt fastställd tabell. Den totala invaliditetsgraden kan uppgå till högst 100 procent för varje försäkringsfall.

Rätt till ersättning föreligger när invaliditetstillståndet inträtt och den framtida medicinska invaliditeten fastställts, dock tidigast två år efter det att olycksfallet inträffade.

Kan funktionsförmågan förbättras genom användning av protes, bestäms invaliditetsgraden med beaktande även av protesfunktionen.

Var funktionsförmågan redan tidigare nedsatt på grund av sjukdom, sjuklig förändring eller annan kroppsskada, frånräknas motsvarande medicinska invaliditetsgrad.

Försäkringsbeloppet för medicinsk invaliditet som anges under punkt 1 i detta försäkringsvillkor, gäller före fyllda 50 år. Därefter minskas försäkringsbeloppet med fem procentenheter för varje år fram till 65 års ålder. Därefter sker ingen ytterligare minskning. Ersättning lämnas med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden angiven i procent.

Vid invaliditetsgrader som understiger fem procent lämnas ersättning som motsvarar en procent av försäkringsbeloppet. Vid beräkning av denna ersättning minskas inte försäkringsbeloppet på grund av den försäkrades ålder.

Ersättningen beräknas utifrån det försäkringsbelopp som gällde vid skadetillfället. Om försäkringsbeloppet är uttryckt i basbelopp beräknas ersättningen med utgångspunkt från det basbelopp som gällde vid skadetillfället.

Vänteersättning

När den medicinska invaliditetsgraden fastställts, lämnas vänteersättning motsvarande 2,5 procent per år av utbetald ersättning för medicinsk invaliditet. Ersättning lämnas för tiden från det att invaliditetstillstånd inträtt – dock tidigast från och med två år efter det att skadan inträffade – fram till utbetalningsdagen.

Omprövning

Den medicinska invaliditetsgraden kan omprövas om olycksfallsskadan medför en väsentlig och bestående försämring av kroppsfunktionen efter det att ersättningen bestämts. Omprövning kan inte ske efter det att mer än fem år förflutit från den dag då invaliditetsgraden första gången fastställdes.

Dödsfall

Vid dödsfall innan slutreglering av skadan skett, utbetalas till dödsboet det belopp som motsvarar den säkerställda medicinska invaliditet som förelåg före dödsfallet. Rätt till ersättning föreligger inte om dödsfallet inträffar inom två år från skadetillfället.

9.2 Ekonomisk invaliditet

Med ekonomisk invaliditet menas en bestående nedsättning av arbetsförmågan.

Nedsättning av arbetsförmågan är en direkt följd av olycksfallsskada som omfattas av försäkringen och som leder till bestående medicinsk invaliditet.

Arbetsförmågan anses bestående nedsatt när försäkringskassan har beviljat sjukersättning eller motsvarande enligt lagen om allmän försäkring.

Tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning berättigar inte till ersättning för ekonomisk invaliditet.

Nedsättningen av arbetsförmågan på grund av olycksfallsskadan bedöms i förhållande till arbetsförmågan vid skadetillfället och med utgångspunkt från Försäkringskassans utredning om sjukersättning.

Rätt till ersättning för ekonomisk invaliditet föreligger om olycksfallsskadan dels medför en medicinsk invaliditetsgrad på minst åtta procent, dels leder till bestående nedsättning av arbetsförmågan med minst hälften och minst halv sjukersättning enligt lagen om allmän försäkring beviljas. Ersättning lämnas dock inte om olycksfallsskadan omfattas av trafikskadelagen.

Om den försäkrade vid skadetillfället uppbar mer än halvt sjukbidrag, halv förtidspension, halv aktivitetsersättning, halv tidsbegränsad sjukersättning eller halv sjukersättning, lämnas ingen ersättning för ekonomisk invaliditet. Vid lägre nivå av dessa ersättningar, lämnas högst så stor ersättning för ekonomisk invaliditet som svarar mot förlusten av restarbetsförmågan.

Får den försäkrade sjukersättning eller får den höjd från och med fyllda 60 år, lämnas ersättning för ekonomisk invaliditet bara om den medicinska invaliditetsgraden – som en direkt följd av olycksfallsskadan – är minst 50 procent.

Försäkringsbeloppet för ekonomisk invaliditet, som anges i punkt 1, gäller före fyllda 50 år. Därefter minskas försäkringsbeloppet med fem procentenheter för varje år fram till 65 års ålder. Därefter sker ingen ytterligare minskning. Under förutsättning att nedsättningen av arbetsförmågan beror enbart på olycksfallsskadan, avläses i tabellen nedan ersättningen i förhållande till sjukersättningens nivå.

Ersättningen beräknas utifrån försäkringsbeloppet vid skadetillfället. Om försäkringsbeloppet är uttryckt i basbelopp, beräknas ersättningen med utgångspunkt från det basbelopp som gällde vid skadetillfället.

Nivå på beviljad-sjukersättning	Ersättning i procent av försäkringsbeloppet
Hel	100%
Tre fjärdedels	75%
Halv	50%

Omprövning

Omprövning kan ske om olycksfallsskadan medför att nivån på sjukersättningen höjs efter det att ersättningen bestämts och betalats ut.

9.3 Handikappfordon

Ersättning kan lämnas för anskaffning av handikappfordon till försäkrad som under försäkringstiden drabbas av en olycksfallsskada och på grund av skadan har ett varaktigt och väsentligt funktionshinder.

En förutsättning är att ansökan om bilstöd har provats och godkänts av Försäkringskassan. Kostnaden ska på förhand godkännas av bolaget.

Ersättning kan lämnas för de kostnader som inte täcks av offentliga medel, dock med högst ett basbelopp räknat efter det basbelopp som gällde vid inköpstillfället.

Under försäkringstiden kan från samma försäkring sammanlagt lämnas högst ett prisbasbelopp för handikappfordon.

10. Ersättning vid dödsfall

Om den försäkrade avlider som en direkt följd av olycksfallsskada utbetalas dödsfallsersättning till dödsboet.

Försäkringsbeloppet vid dödsfall anges under punkt 1 i detta villkor.

Ersättning beräknas utifrån det försäkringsbelopp som gällde vid skadetillfället. Om försäkringsbeloppet är uttryckt i basbelopp beräknas ersättningen med utgångspunkt från det basbelopp som gällde vid skadetillfället.

11. Åtgärder för utbetalning av ersättning

För att ersättning ska lämnas från olycksfallsförsäkringen måste

- legitimerad läkare anlitas utan dröjsmål
  - läkarens föreskrifter noggrant följas
  - kostnader kunna styrkas med originalkvitton
  - den behandlande läkaren få lämna alla upplysningar som är av betydelse för bedömningen av ersättningsfrågan till bolagets medicinske rådgivare
  - den försäkrade ge en av bolaget utsedd läkare tillfälle till undersökning, om bolaget så begär.
- Övriga uppgifter/handlingar som krävs för bedömning av ersättningsrätten ska också lämnas om bolaget så begär det.

Vid olycksfallsskada och krav på ersättning från olycksfallsförsäkringen ska anmälan göras till bolaget.

12. Samordning

Utfallande ersättningar för invaliditet (punkterna 9.1-9.3) samordnas inte med andra försäkringar, och samordnas inte med varandra.

Utfallande ersättningar vid dödsfall (punkt 10) samordnas inte med andra försäkringar.

13. Skatteregler

Försäkringen är i skatterättslig mening kapitalförsäkringar. Premien är inte avdragsgill i inkomstdeklarationen. Försäkringsbelopp som utbetalas är fria från inkomstskatt.

14. Övriga begränsningar

14.1 Efterskydd

Försäkringen gäller inte med något efterskydd.

14.2 Fortsättningsförsäkring

Fortsättningsförsäkring kan inte tecknas.

15. Resesjuk

Försäkringen gäller vid olycksfall, akut sjukdom eller akuta tandbesvär som drabbar den försäkrade vid vistelse utanför Sverige.

Försäkringen gäller inom Norden (undantag Sverige) samt i hela världen vid resa som avses vara högst 45 dagar med undantag för de länder/områden till vilka Utrikesdepartementet och/eller svenska Smittskyddsinstitutet helt eller delvis avråder resa.

Ovanstående avser de förhållanden som gäller vid resans påbörjande.

Försäkringen gäller endast för person som saknar motsvarande egendomsskydd i annan försäkring.

15.1 Vad försäkringen gäller för

15.1.1 Läke-, tandskade- och resekostnader

Ersättning lämnas för skäligena och nödvändiga läke-, tandskade- och resekostnader vid olycksfall, akut sjukdom eller akuta tandbesvär. Vid akuta tandbesvär gäller försäkringen oavsett orsak (även tuggning eller bitning).

Ersättning lämnas även för läkarintyg och andra handlingar som bolaget behöver för att reglera skadan.

15.1.2 Merkostnader för hemresa

Om behörig läkare eller tandläkare på vistelseorten bedömer att den försäkrade måste resa till hemorten i Sverige för vård eller behandling betalas ersättning för den eventuella merkostnad för hemresan som därigenom kan uppkomma. Såväl nödvändigheten av hemresa som färdväg ska vara godkänd av bolaget eller SOS International i Köpenhamn.

Merkostnader för medföljande försäkrades hemresa ersätts också, under ovan angivna förutsättningar.

15.1.3 Nära anhörigs resa till svårt sjuk eller avliden

Bli den försäkrade svårt sjuk eller drabbas denne av olycksfall utomlands och bedömer behörig läkare tillståndet som livshotande betalar bolaget kostnader för biljett och uppehälle för två nära anhörigas* resa från Sverige och åter.

Om det bedöms att tid finns för beslut ska bolaget först godkänna resan.

Vad som sägs ovan gäller också om den försäkrade avlider utomlands och begravning äger rum på platsen. Resa från annat land än Sverige och åter kan betalas, dock högst med vad motsvarande resa skulle kosta från Sverige och åter.

* Definition - Nära anhörig

Med nära anhörig avses här make/maka/registrerad partner/sambo, barn, barnbarn eller syskon, annan person med vilken den försäkrade sammanlever samt person som har vårdnanden om nära anhörig.

15.1.4 Hemtransport av avliden

Om den försäkrade avlider utanför hemorten i Sverige, betalar bolaget kostnaden för transport av den avlidne till hemorten. Bolaget betalar också kostnaden för sådana arrangemang som är nödvändiga för transportens genomförande samt eventuell merkostnad för medföljande försäkrads hemresa.

15.1.5 Begravning utomlands

Om den försäkrade avlider utomlands kan bolaget, istället för transporten till hemorten i Sverige, betala kostnaderna för begravning på platsen.

15.1.6 Merkostnader för kost och logi

Försäkringen ersätter merkostnader för kost och logi för den försäkrade på grund av akut sjukdom eller olycksfall under förutsättning att behörig läkare intygat att sjukdomen eller olycksfallet nödvändigtvis medfört förlängning av restiden eller ändring av boendeformen.

16. Högsta ersättning

Läke- och sjukvårdskostnader

Nödvändiga och skäligen kostnader inom 60 dagar från första läkarbesöket.

Tandvårdskostnader

Nödvändiga och skäligen kostnader för akut tandbehandling.

Resekostnader vid läkarvård

Nödvändiga och skäligen kostnader för temporär, akut behandling.

Merkostnader för hemresa

Nödvändiga och skäligen kostnader.

Nära anhörigs resa till svårt sjuk eller avliden

Nödvändiga och skäligen kostnader.

Hemtransport av avliden

Nödvändiga och skäligen kostnader.

Begravning i annat land

0,5 basbelopp.

Merkostnader för kost och logi

Nödvändiga och skäligen kostnader inom 60 dagar från första läkarbesöket.

17. Vad försäkringen inte omfattar

Ersättning lämnas inte för

- förlorad arbetsinkomst
- den del av kostnad för vård utom hemmet som svarar mot inbesparade levnadsomkostnader
- kostnad som avser vistelse på bad- eller kuranstalt och därmed förenade resor
- kostnad där den skadevällande händelsen föranletts av att den försäkrade varit grovt vårdslös, till exempel genom påverkan av alkohol, narkotiska preparat, läkemedel, annat berusningsmedel eller dopningspreparat om dessa inte föreskrivits av läkare i medicinskt syfte. Nedsättning görs inte om den försäkrade är under 18 år eller allvarligt psykiskt störd
- kostnad som är föranledd av att fartyg eller flygplan på grund av den försäkrades skada måste ändra sin färdplan
- som är förorsakad av förlösning eller sjukdom i samband med havandeskap efter havandeskapets sjunde månad
- kostnader som kan ersättas från annat håll enligt lag, annan författning, konvention eller annan försäkring
- kostnad som beror på att vårdbehov förelåg redan då den försäkrade påbörjade resan.

18. Åtgärder vid skada och skadereglerings-bestämmelser

18.1 Åtgärder vid skada

Försäkringstagaren ska anmäla olycksfall som kan ge rätt till ersättning till bolaget snarast möjligt.

De handlingar och övriga upplysningar som bolaget anser vara av betydelse för bedömningen av bolagets ansvarighet och rätten till ersättning, ska anskaffas och insändas utan kostnad för bolaget.

18.2 Skaderegleringsbestämmelser

Medgivande för bolaget att för bedömning av sin ansvarighet inhämta upplysningar från läkare, sjukhus, annan vårdanstalt, allmän försäkringskassa eller annan försäkringsinrättning ska lämnas om bolaget begär detta.

Förutsättning för rätt till ersättning är att den försäkrade

- snarast anlitar läkare
- under sjuktiden står under fortlöpande läkartillsyn
- iakttar läkarens föreskrifter
- följer bolaget anvisningar.

Om bolaget begär det ska den försäkrade inställa sig för undersökning hos särskilt anvisad läkare. Sådan undersökning bekostas av bolaget.

18.3 Tidpunkt för utbetalning och räntebestämmelser

Sedan rätt till ersättning uppkommit och när den som begär utbetalning

- fullgjort de åtgärder som angetts för utbetalning samt
- lagt fram den utredning eller de handlingar som skäligen kan begäras för att fastställa bolagets betalningsskyldighet och meddelat till vem utbetalningen ska göras
- ska utbetalningen ske senast en månad därefter.

Sker utbetalningen senare, betalas dröjsmålsränta enligt Rättelagen. Härutöver ansvarar bolaget inte för förlust som kan uppstå om utredning rörande försäkringsfall eller utbetalning fördröjs.

Dröjsmålsränta betalas inte om dröjsmålet beror på krig eller politiska oroligheter.

Ränta betalas inte om den är mindre än 0,5 procent av prisbasbeloppet det år då utbetalning sker.

19. Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

X Allmänna avtalsbestämmelser

1. Försäkringstiden med mera

1.1 Försäkringstiden räknas från klockan 00.00 begynnelse dagen och är ett år om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Tecknas försäkringen på begynnelse dagen räknas försäkringstiden dock först från den tidpunkt då försäkringsavtalet ingås.

1.2 Förnyelse av försäkringsavtalet

Om någon av parterna inte önskar förnya försäkringsavtalet ska motparten underrättas om detta senast 30 dagar före försäkringstidens slut. Om sådan underrättelse inte lämnats, förnyas försäkringsavtalet ytterligare ett år, såvida inte dröjsmål med premiebetalningen föreligger.

Om högre premie eller ändrade villkor ska gälla för den nya försäkringen ska bolaget meddela detta senast då premieavin sänds ut. Försäkringstagaren har därvid rätt att senast 14 dagar efter det att meddelandet avsänts säga upp försäkringsavtalet att upphöra vid försäkringstidens utgång eller, om försäkringsavtalet förnyats, med omedelbar verkan.

1.3 Uppgifter för nytt, utvidgat eller förnyat avtal

För beräkning av premie ska försäkringstagaren på anfordran utan dröjsmål lämna uppgift om bland annat

- det vid tidpunkten för uppgiftslämnandet aktuella nyanskaffningsvärdet för maskinerier och helvärdesförsäkrade byggnader
- det beräknade högsta värdet av varor under kommande försäkringsår
- årslönekostnad*
- årsomsättning*
- förväntat täckningsbidrag
- förväntade fasta kostnader
- beräknad merkostnad för vikarie
- antal resdagar.

Härutöver gäller bestämmelserna i 4.1 och 4.2.

* Definition – Årslönekostnad

Med årslönekostnad avses

- för aktiebolag och ekonomiska föreningar den under senaste räkenskapsåret redovisade lönesumman (kontant bruttoersättning och värdet av kost-, bostads- och bilförmåner minskat med kostnadsavdrag) för samtliga anställda – dock lägst fem basbelopp – det vill säga summan (årslönesumman) av de månatliga redovisningar som lämnas till Skattemyndigheten vid skattedeklaration.
- för övriga företag och enskilda näringsidkare dels lönesumman enligt ovan, dels det belopp (lön, arvode etcetera) som varje i företaget sysselsatt delägare för samma tid, som avses enligt ovan, tar ut ur rörelsen, dock lägst fem basbelopp för varje delägare och år.

Omfattar det senaste räkenskapsåret längre eller kortare tid än tolv månader ska en omräkning till motsvarande tolv månader göras.

* Definition – Årsomsättning

Med årsomsättning avses

- försäljningsvärdet enligt senaste avslutade räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exklusive mervärdesskatt. Omfattar det senaste räkenskapsåret längre eller kortare tid än tolv månader ska en omräkning till motsvarande tolv försäljningsmånader göras.

2. Premiebetalning

2.1 Första premie

Premien ska betalas i förskott. Bolagets ansvar inträder vid försäkringstidens början, även om premien ännu inte har betalats. Detta gäller endast under förutsättning att premien betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Betalas inte premien inom 14 dagar efter utsändning av avi föreligger dröjsmål med premiebetalning. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp inträder bolagets ansvar först dagen efter betalningen.

2.2 Premie för förnyat avtal

Premien för förnyat avtal ska betalas senast på dess begynnelse-dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än en månad efter det att bolaget skickat ut premieavin.

Avtalet förnyas även om premien betalas senare, dock endast under förutsättning att betalningen sker inom en månad från senaste förfallodag för betalningen enligt föregående stycke. Bolagets ansvar inträder i detta fall först dagen efter betalningen.

2.3 Tilläggspremie under försäkringstiden

Om tilläggspremien under försäkringstiden i sin helhet är förarledd av att försäkringen utökats med ett nytt försäkringsmoment, gäller för tilläggspremien vad som sagts under punkt 2.1 om första premien.

Om tilläggspremien i övriga fall inte betalas inom 14 dagar efter det att bolaget skickat ut premieavin, är bolagets ansvar begränsat till den tid som den erlagda premien motsvarar såvida inte avtalet dessförinnan sagts upp.

2.4 Premie vid uppsägning

Bolaget har rätt till premie för försäkringstiden fram till det försäkringsavtalet upphör efter uppsägning.

Premien beräknas därvid enligt de regler som skulle ha varit tillämpliga om försäkringen från början hade bestämts gälla för den kortare tiden. Har högre premie erlagts betalar bolaget tillbaka det överskjutande beloppet.

2.5 Delbetalning av premie

2.5.1 Betalning med autogiro

Om medgivande lämnats bolaget att uppbära betalning månadsvis över så kallat autogiro, skickas ingen premiefaktura. Försäkringstagaren måste i stället se till att medel finns på kontot vid förfallodagen för premiebetalningen.

Finns vid förfallodagen inte tillräckligt belopp på kontot, upphör bolagets ansvar. Om betalning av förfallen premie därefter sker direkt till bolaget, träder bolagets ansvar in först dagen efter betalningen.

Upphör medgivandet att gälla ska obetald del av årspremien erläggas senast då medgivandet upphör att gälla. Premien behöver dock inte erläggas tidigare än 14 dagar efter det att bolaget har skickat ut premieavi.

Betalas premien senare, men innan försäkringen sagts upp, inträder bolagets ansvar först dagen efter betalningen.

2.5.2 Annan delbetalning än med autogiro

Om premieperiod för försäkring är kortare än ett år gäller följande.

Betalning av premie ska ske senast på premieperiodens första dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än 1 månad efter det att bolaget skickat ut premieavin. Betalas inte premien inom angiven tid föreligger dröjsmål med premiebetalning. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp inträder bolagets ansvar först dagen efter betalningen.

3. Rätt att säga upp försäkringsavtalet under försäkringstiden

3.1 Bolaget har rätt att vid dröjsmål med premiebetalningen säga upp försäkringen, om inte dröjsmålet är av ringa betydelse.

Uppsägningen ska sändas till försäkringstagaren och får verkan tre dagar, (eller den längre tid som anges i uppsägningen), efter den dag då den avsändes. Vid dröjsmål att betala premie för en senare premieperiod än den första upphör dock försäkringen att gälla först sju dagar, (eller den längre tid som anges i påminnelsen), efter att bolaget har avsänt en påminnelse om premiens förfallodag till försäkringstagaren.

3.2 Bolaget har rätt att säga upp försäkringen att upphöra före försäkringstidens utgång, bara om

3.2.1 försäkringstagaren eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot bolaget, eller

3.2.2 ett i villkoren angivet förhållande av väsentlig betydelse för risken har ändrats på ett sätt som bolaget inte kan antas ha tagit i beräkning.

Uppsägningen ska göras skriftligen och med 14 dagars uppsägningstid, räknat från när bolaget avsände den. Uppsägningen ska ske utan oskäligt dröjsmål från det att bolaget fick kännedom om det förhållande som den grundas på.

Bolaget kan i stället för att säga upp försäkringen välja att ändra försäkringsvillkoren under försäkringstiden.

Om en sådan ändring görs gäller det som sägs om uppsägning i andra stycket.

3.3 Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen att upphöra före försäkringstidens utgång om

3.3.1 bolaget väsentligt åsidosätter sina skyldigheter enligt försäkringsavtalslagen eller enligt försäkringsavtalet

3.3.2 försäkringsbehovet faller bort eller det inträffar någon annan liknande omständighet av väsentlig betydelse för försäkringsförhållandet eller

3.3.3 bolaget har ändrat försäkringsvillkoren med stöd av 3.2.2 tredje stycket (FAL 8:6 tredje stycket).

4. Upplyningsplikt och andra förpliktelser

4.1 Upplyningsplikt

Den som vill teckna en företagsförsäkring ska på bolagets begäran lämna upplysningar som kan ha betydelse för frågan om försäkring ska meddelas. Detsamma gäller om försäkringstagaren begär att få försäkringen utvidgad eller förnyad. Försäkringstagaren ska ge riktiga och fullständiga svar på bolagets frågor samt utan förfrågan lämna uppgift om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen.

Under försäkringstiden ska försäkringstagaren på begäran ge bolaget upplysningar om förhållanden som anges i första stycket. Om försäkringstagaren inser att bolaget tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen ska denne utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

4.1.1 Påföljd vid åsidosättande av upplyningsplikt

Har försäkringstagaren uppsåtligen eller av oaktsamhet eftersatt sin upplyningsplikt och kan bolaget visa att det inte skulle ha meddelat försäkring om upplyningsplikten hade fullgjorts, är bolaget fritt från ansvar för inträffade försäkringsfall. Kan bolaget visa att det skulle ha meddelat försäkring mot högre premie eller i övrigt på andra villkor än som avtalats, är bolagets ansvar begränsat till vad som svarar mot den premie och de villkor i övrigt som har avtalats. Har bolaget inte tagit återförsäkring som annars skulle ha tecknats, ska ansvaret anpassas efter detta.

4.2 Ändrade förhållanden – Riskökning

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada, ska försäkringstagaren meddela detta till bolaget.

4.2.1 Påföljd vid riskökning och försummelse att anmäla sådan

Har risken för försäkringsfall ökat genom ändring av ett sådant förhållande som angetts i försäkringsavtalet eller som försäkringstagaren uppgett för bolaget i samband med avtalsslutet och har den försäkrade vidtagit eller samtyckt till den åtgärd som medfört riskökningen, är bolaget helt eller delvis fritt från ansvar enligt vad som sägs i 4.1.1. Detsamma gäller om annars en sådan riskökning har förekommit och försäkringstagaren har försummat att anmäla detta enligt vad som föreskrivs ovan.

4.3 Framkallande av försäkringsfall

Bolaget är fritt från ansvar mot en försäkrad som har framkallat ett försäkringsfall uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa.

Har en försäkrad förvärrat följderna av ett försäkringsfall på sätt som sägs i första stycket, är bolaget fritt från ansvar mot den försäkrade i den utsträckning förhållandet har påverkat skadan.

4.4 Försummelse att anmäla försäkringsfall med mera

Om den ersättningsberättigade har försummat att följa försäkringsvillkor om skyldighet att anmäla försäkringsfall till bolaget inom viss tid eller villkor eller anvisningar enligt dessa om skyldighet att medverka vid utredningen av försäkringsfallet eller av bolagets ansvar, och försummelsen har medfört skada för bolaget, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Om den försäkrade vid ansvarsförsäkring har gjort sig skyldig till sådan försummelse som nyss nämnts, har bolaget i stället och endast rätt att från den försäkrade återkräva en skälig del av vad bolaget har utgett till den skadelidande.

4.5 Oriktiga uppgifter med mera

Om den försäkrade eller någon annan som begär ersättning av bolaget efter ett försäkringsfall uppsåtligt eller av grov vårdslöshet oriktigt har uppgett eller förtigit eller dolt något av betydelse för bedömningen av rätten till ersättning från försäkringen, kan den ersättning som annars skulle ha betalats till denne sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

4.6 Säkerhetsföreskrifter

Med säkerhetsföreskrift avses en föreskrift om vissa bestämda handlingsätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

4.6.1 Påföljd vid försummelse att följa säkerhetsföreskrift

Om den försäkrade vid försäkringsfallet har försummat att följa en säkerhetsföreskrift som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning skadan får antas ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits. Med den försäkrade likställs annan som har haft att tillse att föreskriften följdes.

4.7 Räddningsplikt

När ett försäkringsfall inträffar eller kan befaras vara omedelbart förestående, ska den försäkrade efter förmåga vidta åtgärder för att hindra eller minska skadan och, om någon annan är ersättningsskyldig, för att bevara den rätt försäkringsbolaget kan ha mot denne.

4.7.1 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Har den försäkrade uppsåtligt åsidosatt sina skyldigheter enligt ovan, kan ersättningen sättas ned såvitt angår honom efter vad som är skäligt med hänsyn till hans förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Detsamma gäller om den försäkrade har åsidosatt sina skyldigheter med vetskap om att det innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa eller annars genom grov vårdslöshet.

5. Försäkringsförmedlare

Är försäkringen tecknad i bolaget genom försäkringsförmedlare gäller följande.

5.1 Återkallas försäkringsförmedlarens fullmakt helt eller delvis ska försäkringstagaren genast meddela detta till bolaget.

5.2 Försäkringsförmedlaren har en skyldighet att vidarebefordra all information av betydelse för försäkringsskyddet från bolaget till försäkringstagaren.

5.3 Uppgifter och upplysningar lämnade av försäkringsförmedlaren till bolaget anses som lämnade av försäkringstagaren.

6. Återkrav

I den mån bolaget har betalat ersättning för skada övertar bolaget den försäkrades rätt att kräva ersättning av den som är ansvarig för skadan.

Om den försäkrade avstår från sin rätt till ersättning från annan enligt kontrakt, garanti eller liknande eller avstår från återkravs rätt, begränsas bolagets ersättningsskyldighet i motsvarande mån och utgiven ersättning ska återbetalas till bolaget.

7. Dubbelförsäkring

Är intresse, som omfattas av denna försäkring, försäkrat även genom annan försäkring och finns i denna förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll för båda försäkringarna. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i 6 kap 4 § försäkringsavtalslagen (2005:104).

8. Tvist om värdering

Vid tvist om värdet av skada på egendom eller avbrottsförlust ska på begäran av part värdering hänskjutas till avgörande genom skiljedom.

9. Undantag – allmänna

9.1 Krig, upplopp med mera

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelser inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp.

9.2 Atomskada/Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte sådan skada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen (1968:45) eller motsvarande tillämplig utländsk lagstiftning.

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess till exempel kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

9.3 Dammbrott

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning har direkt eller indirekt samband med dammbrott.

9.4 Lag, garanti, annat åtagande

Försäkringen gäller inte för skada som leverantör eller annan ansvarar för enligt lag, (till exempel konsumenträttsliga lagar, bostadsrättslagen, etcetera), garanti eller liknande åtagande. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att den som gjort åtagandet inte kan fullgöra detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

9.5 Tidsrelaterad störning i datorfunktion

Försäkringen gäller inte för skada, kostnad, skadeståndsskyldighet, annat ansvar eller tvist som direkt eller indirekt orsakats av eller har samband med tidsrelaterad störning i datorfunktion.

För egendoms- och avbrottsförsäkring tillämpas inte detta undantag vid skadehändelserna brand (eld som har kommit lös) eller explosion. Undantaget tillämpas inte heller vid olycksfallsförsäkring, lagstadgade obligatoriska ansvarsförsäkringar, patientförsäkring och trafikförsäkring.

Med tidsrelaterad störning i datorfunktion avses fel eller störning som innebär att datorfunktion i samband med

- viss tidpunkt eller övergång från en tidpunkt till annan
- viss tidsperiod eller övergång från en tidsperiod till annan eller
- visst kalenderdatum eller övergång från ett datum till ett annat helt eller delvis upphör att fungera eller upphör att lämna data eller annan information på det sätt eller av det slag som är avsett eller förväntat med hänsyn till datorfunktionens ändamål.

Med datorfunktion avses komponent eller funktion i enhet för elektronisk behandling av data, inbegripet hårdvara och mjukvara i dator eller mikroprocessor, inklusive så kallade inbäddade system.

9.6 Force majeure

Bolaget är inte ansvarigt för förlust som kan uppstå om skadeutredning, utbetalning av ersättning eller iståndsättande av skadad egendom fördröjs på grund av krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution eller uppror eller på grund av myndighetsåtgärd, strejk, lockout, blockad eller liknande händelse.

Förbehållet i fråga om arbetskonflikt gäller även om bolaget vidtagit eller är föremål för konfliktåtgärder.

9.7 Terrorism/terrorhandling

Försäkringen gäller inte för skada vars uppkomst eller omfattning har direkt eller indirekt samband med terrorhandling.

Med terrorhandling avses en skadebringande handling som är straffbelagd där den begås eller där skadan uppstår, och som framstår att vara utförd i syfte att:

- allvarligt skrämja en befolkning
- otillbörligen tvinga offentliga organ eller en internationell organisation att genomföra eller avstå från att genomföra en viss åtgärd
- allvarligt destabilisera eller förstöra de grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturerna i ett land eller i en internationell organisation.

10. Preskription med mera

10.1 Preklusion

Den som gör gällande anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste anmäla detta inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsskyddet inträdde. I annat fall har han förlorat sin rätt till ersättning.

10.2 Preskription

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste väcka talan mot bolaget inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde.

Om den som vill ha försäkringsskydd har framställt anspråket till bolaget inom den tid som anges i första stycket, är fristen att väcka talan alltid minst sex månader från det att bolaget har förklarat att det har tagit slutlig ställning till anspråket.

11. Gemensamt skadeanmälningsregister

Bolaget har rätt att i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR) registrera anmälda skador kopplade till denna försäkring.

12. Personuppgiftslagen (PUL)

Försäkringstagarens, den försäkrades och andra personers, som har betydelse för försäkringen, adressuppgifter och grundläggande uppgifter rörande försäkringsavtalet hanteras i ett av bolaget förvaltad kundregister.

Uppgifterna behandlas med sekretess, i enlighet med bolagets etiska regler. Utdrag ur bolagets register kan erhållas genom att kontakta bolaget.

13. Försäkringsavtalslagen med mera

För denna försäkring gäller i övrigt bestämmelserna i försäkringsavtalslagen (2005:104) och övrig svensk rätt.

Folksam